

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Data Triniaeth – Camddefnyddio Sylwedddau yng Nghymru

2020–21

llyw.cymru

Cronfa Ddata Genedlaethol Cymru ar Gamddefnyddio Sylweddau yng Nghymru 2020-21

Cynnwys

1 Cyflwyniad	3
2 Cefndir	3
3 Ansawdd Data	3
4 Crynodeb o'r Canlyniadau	5
4.1 Cymharu Ardaloedd	5
4.2 Atgyfeiriadau	5
4.3 Asesiadau	5
4.4 Triniaethau	6
4.5 Amseroedd Aros	6
4.6 Proffiliau Canlyniadau Triniaeth (TOP)	6
4.7 Rhesymau dros Gau	6
4.8 Dangosydd Perfformiad Allweddol	6
5 Cymharu ardaloedd	8
6 Atgyfeiriad	5
7 Asesiadau	20
8 Triniaethau	32
9 Amseroedd Aros	42
10 Proffiliau Canlyniadau Triniaeth (TOPs)	44
11 Cau Achosion	53
12 Crynodeb o Berfformiad	58
Atodiad A: Crynodeb o Ffactorau Allweddol	63
Atodiad B: Rhestr o Grwpiau Ffynhonnell Atgyfeirio	65
Atodiad C: Diffiniadau	66

Cronfa Ddata Genedlaethol Cymru ar Gamddefnyddio Sylweddau yng Nghymru 2020-21

1 Cyflwyniad

1.1 Lluniwyd yr adroddiad hwn gan Iechyd a Gofal Digidol Cymru (DHCW) mewn cydweithrediad â Llywodraeth Cymru ac Iechyd Cyhoeddus Cymru, ac mae'n cynnwys ystadegau o Gronfa Ddata Genedlaethol Cymru ar Gamddefnyddio Sylweddau (WNDSM) ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2020 a 31 Mawrth 2021.

1.2 Dylid darllen yr adroddiad ar y cyd â'r ddogfen 'Proffil Blynyddol Camddefnyddio Sylweddau yng Nghymru 2020-21'. Bydd y ddogfen hon yn darparu gwybodaeth ychwanegol sy'n gysylltiedig â chamddefnyddio sylweddau sydd ar gael ar hyn o bryd o ffynonellau a gyhoeddir fel mater o drefn yng Nghymru i gefnogi ac ychwanegu at y wybodaeth a gafwyd drwy WNDSM.

2 Cefndir

2.1 Goruchwylir y gwaith cyffredinol o reoli'r system, gan gynnwys cyngor ar welliannau i'r gronfa ddata, materion perfformiad cenedlaethol sy'n gysylltiedig â'r data a gwaith o ddadansoddi data arall a gesglir fel mater o drefn gan Fwrdd Gwybodaeth a Dadansoddi Data Llywodraeth Cymru (DIAB).

2.2 Mae'n ofynnol i bob darparwr gwasanaeth triniaeth ar gyfer camddefnyddio sylweddau yng Nghymru, sy'n derbyn cyllid gan Lywodraeth Cymru drwy'r Byrddau Cynllunio Ardal (APBs), gydymffurfio â gofynion adrodd y gronfa ddata. Cyhoeddwyd canllawiau cynhwysfawr sy'n cynnwys y set ddata gyffredin a'r canllawiau diffiniol gyntaf ar 1 Mawrth 2006 ac fe'i diwygiwyd yn rheolaidd.

2.3 Gwybodaeth o'r gronfa ddata yw'r ffynhonnell swyddogol o ddata wedi'i ddilysu ar gyfer darparwyr gwasanaethau triniaeth a Byrddau Cynllunio Ardal er mwyn monitro ac adrodd ar berfformiad yn erbyn y Dangosyddion Perfformiad Allweddol (KPI) cenedlaethol mewn perthynas ag amseroedd aros a chyfraddau ymgysylltu. Mae'r dangosyddion perfformiad allweddol hyn wedi bodoli ers 2006, ond cawsant eu hadnewyddu ym mis Tachwedd 2017 i'w gweithredu ar unwaith.

2.4 Ym mis Ebrill 2009 mabwysiadodd Llywodraeth Cymru adnodd y Proffil Canlyniadau Triniaeth (TOP). Gellir dod o hyd i wybodaeth bellach am yr adnodd yn [Atodiad A](#).

2.5 Yn 2013-14, cynhaliwyd adolygiad o'r set ddata gyffredol yn cynnwys WNDSM. Diben adolygiad ac ailddatblygiad y Set Ddata Camddefnyddio Sylweddau oedd sicrhau bod y data a gyflwynwyd i'r gronfa ddata genedlaethol yn adlewyrchiad cywir o'r modd y darperir Gwasanaethau Camddefnyddio Sylweddau. Un o ofynion arwyddocaol y Set Ddata Camddefnyddio Sylweddau newydd oedd nodi nifer o ddigwyddiadau sy'n digwydd yn ystod Taith Cleient, mae hyn yn cynnwys Atgyfeiriad, Asesiad, Dulliau Triniaeth niferus, Proffiliau Canlyniadau Triniaeth (TOPS) niferus a Rhyddhau er mwyn gallu dadansoddi'r data yn well yn y dyfodol.

3 Ansawdd Data

3.1 Mae Tîm Rhanbarthol Ymgynghorol Camddefnyddio Sylweddau (SMARTs) Llywodraeth Cymru wedi gweithio gyda Byrddau Cynllunio Ardal a darparwyr gwasanaethau triniaeth i wella ansawdd y data. Fodd bynnag, mae angen bod yn ofalus wrth edrych ar dueddiadau gan nad oedd nifer o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth wedi cyflwyno'r holl ddata ar gyfer y meysydd perthnasol erbyn y dyddiad rhewi, sef 3 Awst 2021.

3.2 Rhestrir y materion ansawdd data sy'n effeithio ar yr adroddiad hwn isod:

- Bydd rhywfaint o'r data demograffig yn anghywir gan fod rhai cleientiaid yn amharod neu'n methu â darparu ymatebion cywir i gwestiynau. Bydd hyn bob amser yn wir am system sy'n dibynnu'n bennaf ar hunan-adrodd.
- Mae rhai darparwyr gwasanaethau triniaeth yn methu â chau achosion pan fydd cleient yn cael ei drosglwyddo rhwng darparwyr gwasanaethau triniaeth. Mae hyn yn golygu y bydd rhai unigolion yn cael eu cyfrif fwy nag unwaith ar y gronfa ddata. Fodd bynnag, mae'n bosibl y bydd rhai cleientiaid yn cael triniaeth gan fwy nag un darparwr gwasanaeth triniaeth.
- Caiff cleientiaid eu categorïddio yn ôl 'prif sylwedd problematig' sy'n golygu y gall llawer o gleientiaid sy'n cael eu categorïddio o dan 'alcohol' hefyd fod yn cael triniaeth ar gyfer camddefnyddio cyffuriau ac i'r gwrthwyneb.
- Ni chofnodwyd y prif sylwedd problematig ar gyfer rhai cleientiaid, gan gynnwys 5,512 o atgyfeiriadau lle nad oedd dyddiad asesu wedi'i gofnodi ar ddyddiad rhewi'r gronfa ddata, 3 Awst 2021. Mae hyn yn uwch na blyneddodedd cynharach oherwydd yn 2014-15, am y tro cyntaf, roedd y maes data sylweddau problematig yn seiliedig ar y digwyddiad asesu yn hytrach na'r digwyddiad atgyfeirio. Felly, hyd yn oed pe bai darparwr y gwasanaeth triniaeth yn cofnodi sylwedd sylfaenol yn lleol ar adeg yr atgyfeiriad, ni fyddai'r wybodaeth wedi'i hadrodd i'r gronfa ddata genedlaethol tan adeg yr asesiad. Yn [Adran 6](#), mae'r 5,512 o atgyfeiriadau hyn wedi'u dadansoddi yn ôl oed/rhyw, ethnigrwydd, Byrddau Cynllunio Ardal a ffynhonnell atgyfeirio at ddibenion gwybodaeth, ond ar gyfer y dadansoddiad dilynol o atgyfeiriadau yn yr adran honno, y mae sylwedd sylfaenol yn elfen allweddol ar ei gyfer, mae'r atgyfeiriadau hyn wedi'u heithrio

3.3 Mae nifer y darparwyr gwasanaethau triniaeth sy'n cyflwyno i'r gronfa ddata wedi bod yn gostwng yn ystod y 5 mlynedd diwethaf oherwydd bod nifer o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth yn uno. Er y bu gostyngiad yn nifer y darparwyr gwasanaethau triniaeth sy'n cyflwyno data, cyflwynwyd 54 o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth yn 2016-17, 44 yn 2017-18, 42 yn 2018-19, 47 yn 2019-20 a 49 yn 2020-21, nid yw hyn wedi arwain at leihad yn y data a gofnodwyd.

- Roedd diffyg adrodd eang ar sylwedd problematig eilaidd; mae hyn yn llesteirio'r broses o nodi tueddiadau a phatrymau sy'n datblygu yn y defnydd o amryw gyffuriau.

3.4 Mae'r gronfa ddata yn ddeinamig h.y. mae cofnodion yn destun diwygio wrth i ragor o wybodaeth gael ei chyflwyno gan ddarparwyr gwasanaethau triniaeth. Mae hyn yn golygu nad yw ffigurau yn yr adroddiad hwn yn uniongyrchol gymaradwy â'r rhai a gyhoeddwyd mewn adroddiadau cynharach.

3.5 Ceir crynodeb o'r ffactorau allweddol sy'n ymwneud â'r adroddiad hwn yn [Atodiad A](#).

4 Crynodeb o'r Canlyniadau

4.1 Cymharu Ardaloedd

Ceir cymhariaeth uniongyrchol rhwng y Bwrdd Cynllunio Ardal (BCA) ar gyfer gweithgaredd atgyfeirio, asesu, trin a chau yn [Adran 5](#).

4.2 Atgyfeiriadau

Mae'r canlynol yn rhoi crynodeb o'r holl weithgaredd yn ystod 2020-21. Felly, mae'r crynodeb hwn yn cynnwys yr holl weithgaredd atgyfeirio o fewn y flwyddyn ac unrhyw wybodaeth asesu, trin neu gau sydd wedi digwydd yn ystod y flwyddyn drwy gysylltiad ag atgyfeiriadau cyn 1 Ebrill 2020.

- Cafwyd 22,684 o atgyfeiriadau i'r gronfa ddata yn 2020-21, a 1,337 arall na wnaethant fynychu (DNA) cyn eu hasesu.
- Roedd hyn yn ostyngiad bach mewn atgyfeiriadau o'i gymharu â'r llynedd, gyda gostyngiad o 6.2% ers 2019-20 (24,187). Gweler [Siart 4.1](#) am gyfres amser.
- Cafodd rhai cleientiaid eu hatgyfeirio fwy nag unwaith yn ystod 2020-21 gyda'r 22,684 o atgyfeiriadau yn ymwneud â 15,993 o unigolion, yr oedd 9,786 ohonynt yn newydd i'r gronfa ddata.
- Yn 2020-2021, nid oedd gan nifer fawr o atgyfeiriadau (5,512) brif sylwedd problematig cysylltiedig gan na fu asesiad (gweler "Eithriadau atgyfeirio ar gyfer dadansoddi sylweddau sylfaenol" am ragor o fanylion), ac felly ar gyfer dadansoddiad dilynol o atgyfeiriadau yn ôl prif sylwedd, mae'r atgyfeiriadau hyn wedi'u heithrio
- O'r 22,684, o atgyfeiriadau nid oedd gan 5,512 brif sylwedd problematig cysylltiedig. O'r 17,172 o atgyfeiriadau sy'n weddill:
 - Nodwyd mai alcohol oedd y prif sylwedd problematig yn 52.7% o'r atgyfeiriadau hyn ac roedd 46.7% â chyffuriau fel y prif sylwedd problematig; mewn 0.5% o achosion roedd dyddiad asesu ond ni chofnodwyd y prif sylwedd problematig.
 - Roedd dynion i gyfrif am 60.3% o atgyfeiriadau alcohol a 69.1% o atgyfeiriadau cyffuriau
 - Mae'r canolrif oed ar gyfer alcohol a chyffuriau wedi codi ychydig o 42 ar gyfer alcohol yn 2019-20 i 43 yn 2020-21, tra bod y canolrif oed ar gyfer cyffuriau wedi codi o 42 yn 2019-20 i 43 yn 2020-21.
 - Roedd 15.2% o atgyfeiriadau alcohol (lle nodwyd oed) ar gyfer cleientiaid o dan 30 oed – y ffigur cymharol ar gyfer atgyfeiriadau cyffuriau oedd 36.7%.
- Roedd 17.7% (3,023) yn atgyfeiriadau Heroin, roedd 11.0% (1,876) yn atgyfeiriadau Canabis ac roedd 5.8% (991) yn atgyfeiriadau Cocên o'r holl atgyfeiriadau.
- Gwelir canlyniadau manwl ar gyfer Atgyfeiriadau yn [Adran 6](#).

4.3 Asesiadau

- Cyfanswm nifer y cleientiaid a aseswyd yn 2020-21 oedd 17,259 sy'n ostyngiad bach o 6.6% ers 2019-20 (18,488). Gweler [Siart 4.1](#) ar gyfer y Gyfres Amser.
- Yn 2020-21 nifer y cleientiaid cyffuriau a aseswyd oedd 8,095 o'i gymharu â 9,075 o gleientiaid alcohol.
- Dynion oedd 60.2% o'r asesiadau alcohol a 69.1% o'r asesiadau cyffuriau.
- Roedd asesiadau Heroin yn cyfrif am 18.0% (3,108), roedd asesiadau Canabis yn cyfrif am 10.8% (1,868) ac roedd Cocên yn cyfrif am 5.7% (983) o'r holl asesiadau, lle mae'r prif sylwedd problematig yn hysbys.
- Gwelir canlyniadau manwl ar gyfer Asesiadau yn [Adran 7](#).

4.4 Triniaethau

- Cyfanswm nifer y cleientiaid a gychwynnodd driniaeth yn 2020-21 oedd 14,686, i lawr 8.8% o'i gymharu â 2019-20 (16,101). Gweler [Siart 4.1](#) ar gyfer y Gyfres Amser.
- Yn 2020-21 roedd 6,980 o gleientiaid cyffuriau yn dechrau triniaeth o'i gymharu â 7,539 o Gleientiaid alcohol.
- Gwelir canlyniadau manwl ar gyfer Triniaethau yn [Adran 8](#).

4.5 Amseroedd Aros

- O'r 14,809 o gleientiaid a ddechreuodd driniaeth (ac a oedd ag amseroedd aros dilys), y ganran a ddechreuodd o fewn 20 diwrnod gwaith oedd 92.7% yn 2020-21, gostyngiad bach ers 2019-20 (91.1%), ac mae'n cynnwys alcohol, cyffuriau a phrif sylwedd problematig na nodwyd. Noder na ellir gwneud cymariaethau â ffigurau a adroddwyd mewn adroddiadau cynharach. Gweler paragraff 3.5 o'r [adran ansawdd](#) data am fanylion pellach.
- Cafodd 93.1% (7,014) o gleientiaid ag alcohol fel y prif sylwedd problematig eu trin o fewn 20 diwrnod gwaith, tra bod 92.4% (6,463) o gleientiaid â chyffuriau fel y prif sylwedd problematig wedi cael eu trin o fewn 20 diwrnod gwaith. Roedd hyn yn gynydd yng nghanran y cleientiaid a gafodd eu trin o 90.7% (7,223) ar gyfer alcohol a 91.8% (7,343) ar gyfer cyffuriau yn 2019-20.
- Gwelir canlyniadau manwl ar gyfer Amseroedd Aros yn [Adran 9](#).

4.6 Proffiliau Canlyniadau Triniaeth (TOP)

- Dengys Tabl 10.1a-10.1f y gostyngiadau cyffredinol yn amllder y defnydd o alcohol a chyffuriau rhwng TOP cychwynnol a TOP ymadael.
- Dengys Tabl 10.1g-10.1i y newid cyffredinol mewn iechyd corfforol, iechyd seicolegol ac ansawdd bywyd rhwng TOP cychwynnol a TOP ymadael.
- Gwelir canlyniadau manwl ar gyfer Proffiliau Canlyniadau Triniaeth yn [Adran 10](#).

4.7 Rhesymau dros Gau

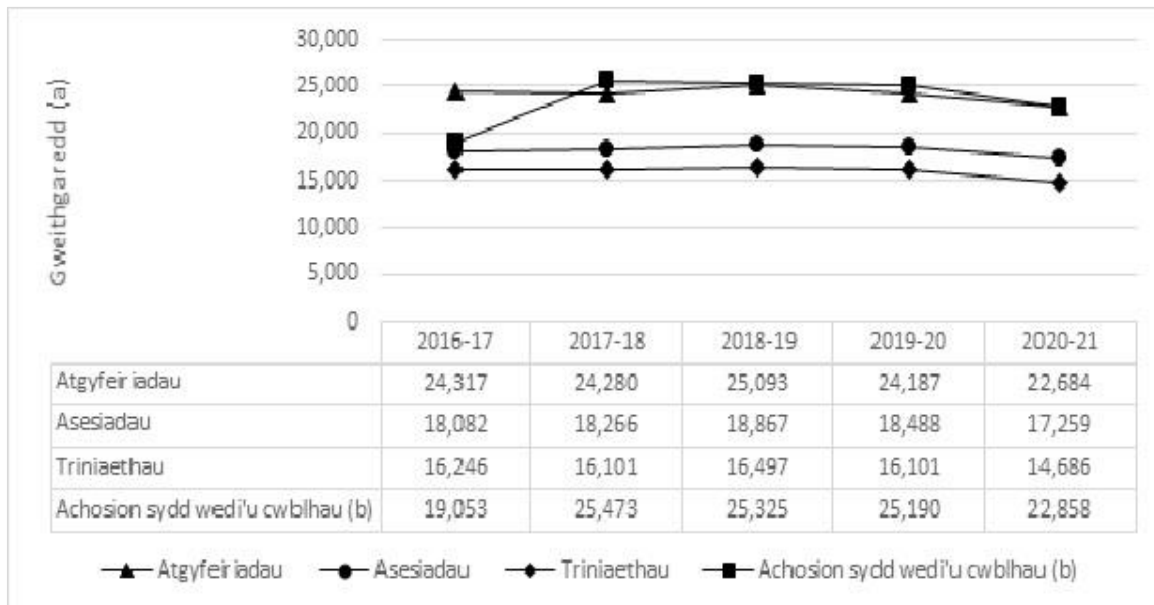
- Mae canran yr achosion sy'n dod i ben gyda chau cynlluniedig wedi cynyddu o 42.2% yn 2016-17 i 56.5% yn 2020-21.
- Mae canran yr achosion lle nad oedd cleientiaid yn bresennol wedi gostwng o 25.9% yn 2016-17 i 13.7% yn 2020-21.
- Gwelir canlyniadau manwl ar gyfer Cau Achosion yn [Adran 11](#).

4.8 Dangosydd Perfformiad Allweddol

- Dengys Tabl 12.1 i 12.5 y Pum Dangosydd Perfformiad Allweddol ar gyfer y Byrddau Cynllunio Ardal.
- Dangosodd canran yr achosion a orffennodd gyda DNA ar ôl asesiad ostyngiad bob blwyddyn o 15.4% yn 2016-17 i 10.1% yn 2020-21.
- Mae canran y cleientiaid sy'n dechrau triniaeth o fewn 20 diwrnod gwaith wedi cynyddu o 89.1% yn 2016-17 i 92.7% yn 2020-21.
- Mae canran yr achosion sy'n nodi gostyngiad, dim newid neu ymatal mewn camddefnyddio sylweddau problematig wedi gostwng o 89.5% yn 2016-17 i 86.2% yn 2020-21.
- Mae canran yr achosion sy'n nodi cynnydd mewn ansawdd bywyd wedi cynyddu o 82.1% yn 2016-17 i 83.1% yn 2020-21.

- Mae canran yr achosion a gaewyd drwy gau â thriniaeth gadarnhaol wedi bod yn cynyddu o flwyddyn i flwyddyn, gydag 82.3% yn 2020-21 o'i gymharu â 74.8% yn 2016-17.
- Y llynedd, cyflwynwyd y dangosydd perfformiad allweddol ar gyfer feirws a gludir yn y gwaed (BBV), sy'n adrodd ar nifer a chanran y cleientiaid sy'n cael eu profi ar gyfer BBV. Yn anffodus, roedd y DPA hwn wedi'i ohirio yn ystod 2020-21 gan fod profion wedi'u gohirio oherwydd bod gwasanaethau labordy eisoes yn llawn oherwydd pandemig COVID-19.
- Gwelir canlyniadau manwl ar gyfer Dangosyddion Perfformiad Allweddol yn [Adran 12](#).

Siart 4.1: Cyfres amser cyfanswm y gweithgaredd (a)

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys sylweddau anhysbys

(b) Yn cynnwys cofnodion lle na fynychodd y cleient cyn yr asesiad

5 Cymharu ardaloedd

Mae Tabl 5.1 yn dangos nifer yr atgyfeiriadau, asesiadau, triniaethau ac achosion a gaewyd yn 2020-21 gan y Bwrdd Cynllunio Ardal (BCA).

Tabl 5.1: Gweithgaredd yn ôl ardal breswyllo yn 2020-21

Bwrdd Cynllunio Ardal	Atgyfeiriadau	Asesiadau	Triniaethau a Ddechreuwyd	Achosion a Gaewyd
Gogledd Cymru	4,291	2,782	2,662	4,223
Powys	621	518	514	664
Hywel Dda	2,953	2,228	2,081	3,001
Bae'r Gorllewin (a)	2,814	2,338	1,912	2,723
Caerdydd a'r Fro	3,801	2,630	1,006	3,626
Cwm Taf Morgannwg (b)	3,029	2,517	2,389	3,347
Gwent	3,971	3,158	3,095	4,141
Y Tu Allan I Gymru	1,008	935	929	950
Annhysbys	196	153	98	183
Cyfanswm	22,684	17,259	14,686	22,858

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.
- (b) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

Mae Tabl 5.2 yn dangos nifer y cofnodion a fyddai wedi bod ar agor ar 31 Mawrth bob blwyddyn h.y. heb ddyddiad cau neu fod y dyddiad cau ar ôl 31 Mawrth, gan BCA a phrif sylwedd problematig sef alcohol neu gyffuriau.

Tabl 5.2: Cyfres amser cofnodion agored yn ôl ardal breswyllo

Alcohol	2016-17			2017-18			2018-19			2019-20			2020-21		
	Ar Agor	Ar agor gydag asesiad	Ar agor gydag thriniaeth	Ar Agor	Ar agor gydag asesiad	Ar agor gydag thriniaeth	Ar Agor	Ar agor gydag asesiad	Ar agor gydag thriniaeth	Ar Agor	Ar agor gydag asesiad	Ar agor gydag thriniaeth	Ar Agor	Ar agor gydag asesiad	Ar agor gydag thriniaeth
Gogledd Cymru	669	669	651	808	808	795	867	867	855	1,007	1,007	984	986	986	958
Powys	90	90	90	146	146	144	184	184	184	223	223	222	234	234	233
Hywel Dda	349	349	332	360	360	340	426	426	414	455	455	429	438	438	409
Bae'r Gorllewin (a)	413	413	409	578	578	575	744	744	728	723	723	653	768	768	632
Caerdydd a'r Fro	349	349	295	352	352	280	432	432	306	484	484	369	580	580	415
Cwm Taf Morgannwg (b)	401	401	391	502	502	490	592	592	575	1,035	1,035	986	1,032	1,032	992
Gwent	661	661	633	785	785	740	800	800	781	789	789	776	829	829	819
Y Tu Allan i Gymru	57	57	57	52	52	52	79	79	79	96	96	96	108	108	107
Anhysbys	12	12	11	14	14	13	36	36	35	40	40	38	36	36	31
Cyfanswm	3,001	3,001	2,869	3,597	3,597	3,429	4,160	4,160	3,957	4,852	4,852	4,553	5,011	5,011	4,596
Cyffuriau															
Gogledd Cymru	953	953	894	1,085	1,085	1,059	1,315	1,315	1,280	1,474	1,474	1,434	1,454	1,454	1,393
Powys	142	142	140	225	225	221	247	247	246	279	279	277	304	304	303
Hywel Dda	458	458	446	494	494	471	646	646	622	673	673	654	729	729	697
Bae'r Gorllewin (a)	705	705	700	922	922	907	1,262	1,262	1,211	1,273	1,273	1,146	1,358	1,358	1,126
Caerdydd a'r Fro	421	421	350	598	598	449	718	718	508	739	739	571	850	850	619
Cwm Taf Morgannwg (b)	663	663	646	830	830	813	1032	1,032	1,014	1,379	1,379	1,327	1,459	1,459	1,400
Gwent	982	982	950	1,192	1,192	1,160	1,195	1,195	1,174	1,336	1,336	1,318	1,479	1,479	1,455
Y Tu Allan i Gymru	233	233	230	275	275	273	325	325	319	335	335	331	396	396	393
Anhysbys	27	27	19	55	55	50	66	66	65	40	40	37	58	58	44
Cyfanswm	4,584	4,584	4,375	5,676	5,676	5,403	6,806	6,806	6,439	7,528	7,528	7,095	8,087	8,087	7,430

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

(b) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

Mae Tabl 5.3a yn dangos hanes atgyfeiriadau yn 2020-21. O'r 22,684 o atgyfeiriadau yn 2020-21, roedd y rhain yn ymwneud â 15,993 o unigolion. Roedd 9,786 (61.2%) o'r unigolion a atgyfeiriwyd yn 2020-21 yn achosion newydd, sy'n golygu eu bod yn cael eu cyfeirio at ddarparwr gwasanaeth triniaeth am y tro cyntaf. Roedd canran yr achosion newydd yn amrywio ar draws ardaloedd BCA, gan amrywio o 55.8% ym Mae'r Gorllewin i 72.5% ym Mhowys. Gwelir ystod debyg yn nhabl 5.3b ar gyfer alcohol a 5.3c ar gyfer cyffuriau, gyda Bae'r Gorllewin yn nodi'r ganran isaf o achosion newydd a Phowys yn nodi'r ganran uchaf ar draws ardaloedd BCA.

Tabl 5.3a: Hanes blaenorol atgyfeiriadau yn ôl BCA yn 2020-21: Pob Sylwedd

	Pob Atgyfeiriad	Unigolion a atgyfeiriwyd yn 2020-21	Cyfartaledd yr atgyfeiriadau fesul unigolyn	Achosion Newydd	Canran yr Achosion Newydd
	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)
Gogledd Cymru	4,291	3,097	1.4	2,013	65.0
Powys	621	559	1.1	405	72.5
Hywel Dda	2,953	2,222	1.3	1,428	64.3
Bae'r Gorllewin (f)	2,814	1,682	1.7	938	55.8
Caerdydd a'r Fro	3,801	1,958	1.9	1099	56.1
Cwm Taf Morgannwg	3,029	2,216	1.4	1,285	58.0
Gwent	3,971	3,200	1.2	1,991	62.2
Y Tu Allan i Gymru	1,008	875	1.2	457	52.2
Anhysbys	196	184	1.1	170	92.4
Cyfanswm	22,684	15,993	1.4	9,786	61.2

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Pob atgyfeiriad yn 2020-21
(b) Pob atgyfeiriad ac eithrio atgyfeiriadau lluosog yn 2020-21
(c) Pob atgyfeiriad wedi'u rhannu yn ôl unigolion a atgyfeiriwyd yn 2020-21
(d) Nifer yr unigolion nad oeddent wedi'u hatgyfeirio'n flaenorol ers mis Ebrill 2005 (cychwyn y gronfa ddata)
(e) Achosion newydd wedi'u rhannu yn ôl unigolion a atgyfeiriwyd yn 2020-21
(f) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

Tabl 5.3b: Hanes blaenorol atgyfeiriadau yn ôl BCA yn 2020-21: Alcohol

	Pob Atgyfeiriad	Unigolion a atgyfeiriwyd yn 2020-21	Cyfartaledd yr atgyfeiriadau fesul unigolyn	Achosion Newydd	Canran yr Achosion Newydd
	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)
Gogledd Cymru	1,577	1,311	1.2	875	66.7
Powys	257	237	1.1	174	73.4
Hywel Dda	1,207	997	1.2	675	67.7
Bae'r Gorllewin (f)	1,026	616	1.7	402	65.3
Caerdydd a'r Fro	1,588	871	1.8	546	62.7
Cwm Taf Morgannwg	1,395	1,014	1.4	606	59.8
Gwent	1,613	1,387	1.2	913	65.8
Y Tu Allan i Gymru	342	317	1.1	233	73.5
Anhysbys	52	51	1.0	46	90.2
Cyfanswm	9,057	6,801	1.3	4,470	65.7

Fynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Pob atgyfeiriad yn 2020-21

(b) Pob atgyfeiriad ac eithrio atgyfeiriadau lluosog yn 2020-21

(c) Pob atgyfeiriad wedi'u rhannu yn ôl unigolion a atgyfeiriwyd yn 2020-21

(d) Nifer yr unigolion nad oeddent wedi'u hatgyfeirio'n flaenorol ers mis Ebrill 2005 (cychwyn y gronfa ddata)

(e) Achosion newydd wedi'u rhannu yn ôl unigolion a atgyfeiriwyd yn 2020-21

(f) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

Tabl 5.3c: Hanes blaenorol atgyfeiriadau yn ôl BCA yn 2020-21: Cyffuriau

	Pob Atgyfeiriad	Unigolion a atgyfeiriwyd yn 2020-21	Cyfartaledd yr atgyfeiriadau fesul unigolyn	Achosion Newydd	Canran yr Achosion Newydd
	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)
Gogledd Cymru	1,194	946	1.3	545	57.6
Powys	258	241	1.1	169	70.1
Hywel Dda	1,043	821	1.3	480	58.5
Bae'r Gorllewin (f)	1,173	727	1.6	330	45.4
Caerdyff a'r Fro	1,038	688	1.5	344	50.0
Cwm Taf Morgannwg (g)	1,060	861	1.2	447	51.9
Gwent	1,577	1,348	1.2	758	56.2
Y Tu Allan i Gymru	596		1.2	192	37.4
Anhysbys	88	84	1.0	76	90.5
Cyfanswm	8,027	6,229	1.3	3,341	53.6

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Pob atgyfeiriad yn 2020-21

(b) Pob atgyfeiriad ac eithrio atgyfeiriadau lluosog yn 2020-21

(c) Pob atgyfeiriad wedi'u rhannu yn ôl unigolion a atgyfeiriwyd yn 2020-21

(d) Nifer yr unigolion nad oeddent wedi'u hatgyfeirio'n flaenorol ers mis Ebrill 2005 (cychwyn y gronfa ddata) (e) New cases divided by individuals referred in 2020-21

(f) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

(g) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg.

6 Atgyfeiriad

Cyfanswm nifer yr atgyfeiriadau yn 2020-21 oedd 24,021.

Mae Ffigur 6.1 yn dangos y statws ar hyd y llwybr triniaeth ar gyfer y 24,021 o atgyfeiriadau yn 2020-21. **O'r rhain, roedd gan 1,337 DNA cyn cael eu hasesu (a ddangosir ar hyd cangen goch y diagram) ac ar gyfer pob dadansoddiad pellach o atgyfeiriadau, mae'r rhain wedi'u heithrio.**

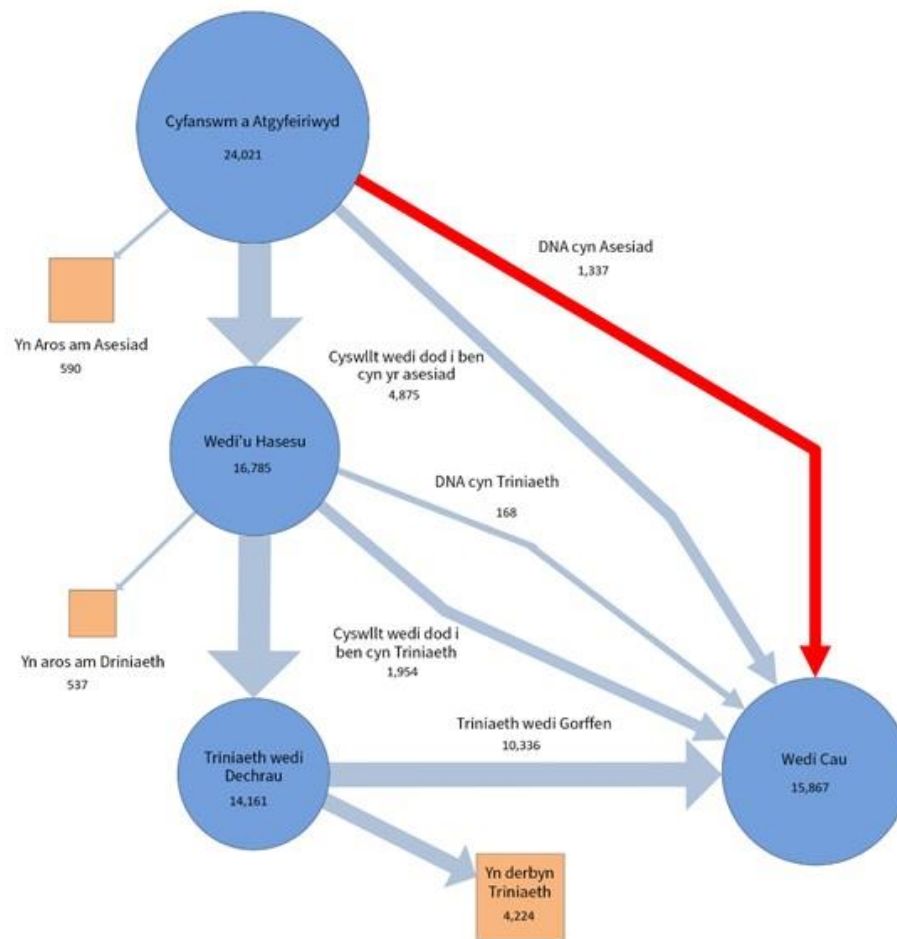
O'r 22,684 o atgyfeiriadau sy'n weddill (ag eithrio'r DNAs cyn eu hasesu) yn 2020-21, roedd 15,876 (70.0%) eisoes wedi cau erbyn y dyddiad rhewi ar 3 Awst 2021, ac o'r rheini, roedd 14,161 (89.2%) wedi dechrau rhyw fath o driniaeth cyn cael eu rhyddhau.

O'r 24,021 o atgyfeiriadau yn 2020-21, cafodd 6,212 eu cau i wasanaethau cyn i asesiad gael ei gynnal. Caewyd y rhan fwyaf o'r cofnodion hyn o ganlyniad i dderbyn atgyfeiriad trydydd parti ond pan gysylltwyd â'r cleientiaid, nid oeddent yn ymwybodol bod atgyfeiriad wedi'i wneud, neu yn dilyn asesiad cychwynnol, roedd y cleient wedi dewis peidio â chychwyn ymyriad triniaeth a argymhellwyd, neu nid oedd yn barod i gymryd rhan mewn triniaeth neu nid oedd angen triniaeth camddefnyddio sylweddau.

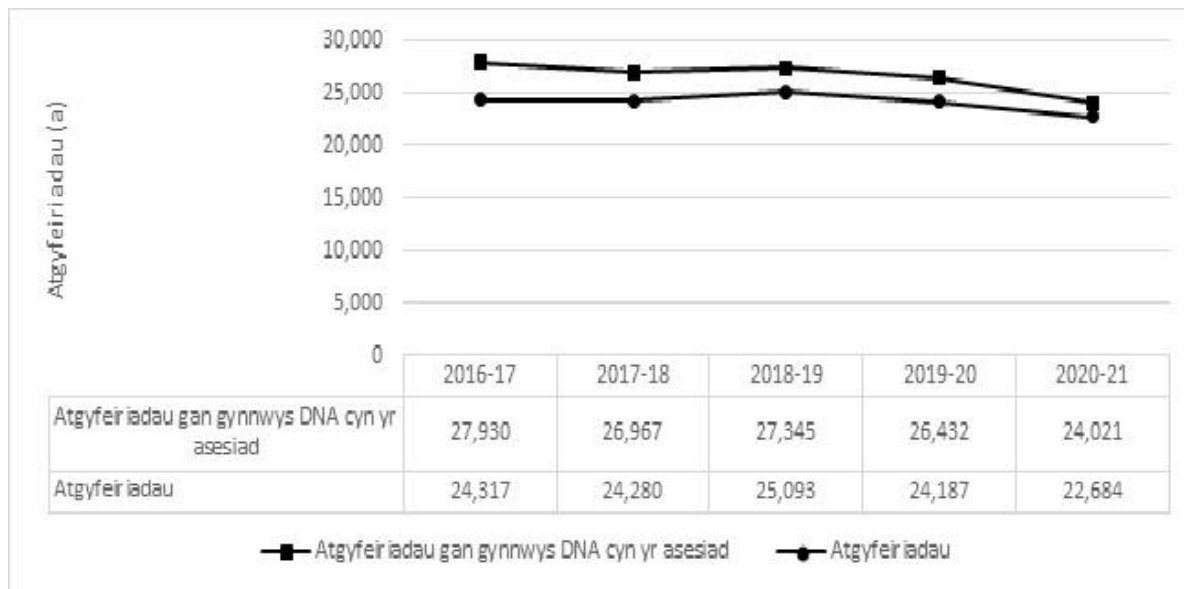
Cafwyd 2,147 o atgyfeiriadau lle cafodd achos y cleient ei gau i wasanaethau cyn i driniaeth ddechrau. O'r rhain, roedd 168 wedi rhoi'r gorau i gysylltu ac fe'u caewyd fel DNA, tra bod y 1,954 arall wedi'u cau am nifer o resymau gwahanol e.e. triniaeth wedi'i thynnu'n ôl, symud, marw ac ati.

Sylwer nad yw'r niferoedd yn ffigur 6.1 ond yn ymwneud â gweithgaredd sy'n gysylltiedig ag atgyfeiriadau 2020-21 ac felly nid ydynt yn cynnwys gweithgaredd sy'n ymwneud ag atgyfeiriadau cyn 1 Ebrill 2020.

Ffigur 6.1: Statws presennol ar hyd llwybr triniaeth i'r rhai a atgyfeiriwyd yn 2020-21 (ar ddyddiad rhewi 3 Awst 2021)

Siart 6.1: Cyfres amser atgyfeiriadau

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys sylweddau anhysbys

Atgyfeiriadau yn ôl Rhywedd, Oed, Prif Sylwedd Problematig a Tharddiad Ethnig

Tabl 6.1: Atgyfeiriadau yn 2020-21 yn ôl oed a rhywedd: Pob Atgyfeiriad (a)

Band oedran atgyfeirio	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Atgyfeiriad	Cyfradd Atgyfeirio (b)	Atgyfeiriad	Cyfradd Atgyfeirio (b)	Atgyfeiriad	Cyfradd Atgyfeirio (b)
10-14	95	100	80	89	175	95
15-19	642	714	398	474	1,040	598
20-29	2,920	1,356	1,519	762	4,439	1,070
30-39	4,449	2,338	2,431	1,265	6,880	1,798
40-49	3,648	2,035	1,865	1,002	5,513	1,509
50-59	1,951	914	1,226	543	3,177	723
60+	862	213	562	122	1,424	164
Pob oedran (c)	14,586	1,019	8,098	504	22,684	716
Canolrif oed (d)	38	.	38	.	38	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys atgyfeiriadau lle na nodwyd y prif sylwedd problematig

(b) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2020

(c) Yn cynnwys 32 atgyfeiriad lle mae'r oed yn llai na 10, a 4 atgyfeiriad lle nad yw'r oed yn hysbys

(d) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 6.2: Atgyfeiriadau yn ôl ardal breswyllo yn 2020-21 yn ôl oed a rhywedd

	Band oedran atgyfeirio								
Bwrdd Cynllunio Ardal	10-14	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60+	Pob Oed (a)	EASR (b)
Gwryw									
Gogledd Cymru		41	538	821	653	425	204	2,682	847.6
Powys	10	33	138	98	74	48	24	425	766.3
Hywel Dda	20	112	445	543	415	244	136	1,916	1,146.4
Bae'r Gorllewin (c)	12	66	265	583	541	202	78	1,747	945.0
Caerdyff a'r Fro	3	62	387	787	658	393	150	2,440	603.0
Cwm Taf Morgannwg	14	101	359	560	507	234	107	1,884	881.6
Gwent	23	150	584	752	620	320	148	2,597	926.4
Y Tu Allan i Gymru	1	14	199	293	172	75	13	767	.
Anhysbys	12	63	5	12	8	10	2	128	.
Cyfanswm	95	642	2,920	4,449	3,648	1,951	862	14,586	986.7
Benyw									
Gogledd Cymru		29	263	485	408	311	113	1,609	506.4
Powys	5	18	46	43	38	29	17	196	355.3
Hywel Dda	17	60	241	249	205	168	97	1,037	590.4
Bae'r Gorllewin (c)	8	64	169	384	272	107	61	1,067	575.9
Caerdyff a'r Fro	3	44	249	378	335	228	124	1,361	551.4
Cwm Taf Morgannwg	12	53	207	354	292	155	71	1,145	520.9
Gwent	21	104	296	432	251	201	69	1,374	471.8
Y Tu Allan i Gymru		6	44	101	56	26	8	241	.
Anhysbys	14	20	4	5	8	1	2	68	.
Cyfanswm	80	398	1,519	2,431	1,865	1,226	562	8,098	538.8

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys cyfanswm o 17 atgyfeiriad ar gyfer gwrywod lle mae'r oed yn llai na 10 a chyfanswm o 15 atgyfeiriad ar gyfer benywod lle mae'r oed yn llai na 10.

(b) Cyfradd Ewropeaidd wedi'i Safoni yn ôl Oed

(c) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 6:3 Gweithgaredd atgyfeirio yn ôl Tarddiad Ethnig

	Blwyddyn Atgyfeirio									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwyn	21,260	87.4	21,187	87.3	21,531	85.8	19,965	82.5	18,133	79.9
Gwyn a Du Caribiaidd	38	0.2	49	0.2	45	0.2	40	0.2	48	0.2
Gwyn a Du Affricanaidd	16	0.1	18	0.1	9	0.0	31	0.1	13	0.1
Gwyn ac Asiaidd	27	0.1	40	0.2	24	0.1	20	0.1	27	0.1
Unrhyw Gefndir Cymysg Arall	91	0.4	78	0.3	95	0.4	80	0.3	82	0.4
Indiaidd	30	0.1	27	0.1	17	0.1	27	0.1	25	0.1
Pacistanaid	36	0.1	31	0.1	29	0.1	15	0.1	21	0.1
Bangladeshaidd	27	0.1	24	0.1	21	0.1	7	0.0	11	0.0
Unrhyw Gefndir Asiaidd Arall	75	0.3	72	0.3	66	0.3	68	0.3	65	0.3
Caribiaidd	32	0.1	22	0.1	21	0.1	15	0.1	24	0.1
Affricanaidd	38	0.2	35	0.1	34	0.1	37	0.2	26	0.1
Unrhyw Gefndir Du Arall	59	0.2	61	0.3	65	0.3	77	0.3	66	0.3
Grŵp ethnig arall (a)	39	0.2	40	0.2	37	0.1	28	0.1	35	0.2
Cleient heb ddatgan (b)	2,549	10.5	2,596	10.7	3,099	12.4	3,777	15.6	4,108	18.1
Anhysbys (c)	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Cyfanswm	24,317	100.0	24,280	100.0	25,093	100.0	24,187	100.0	22,684	100.0

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys Tsieineaidd ac Unrhyw grŵp ethnig arall

(b) Gwrthododd y cleient ddatgan ei tarddiad ethnig

(c) Ni chofnodwyd tarddiad ethnig y cleient

Tabl 6.4: Atgyfeiriadau yn ôl ardal breswyllo yn 2020-21 yn ôl tarddiad ethnig

Bwrdd Cynllunio Ardal	Tarddian Ethnig			
	Gwyn Prydeinig	Grwpiau Lleiafrifoedd Ethnig	Heb Nodi	Cyfanswm
Gogledd Cymru	3,759	12	520	4,291
Powys	605	11	5	621
Hywel Dda	2,545	26	382	2,953
Bae'r Gorllewin (a)	1,960	42	812	2,814
Caerdydd a'r Fro	2,006	204	1,591	3,801
Cwm Taf Morgannwg	2,642	16	371	3,029
Gwent	3,571	94	306	3,971
Y Tu Allan i Gymru	947	38	23	1,008
Anhysbys	98	0	98	196
Cyfanswm	18,133	443	4,108	22,684

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

Ffynonellau Atgyfeirio

Mae Tabl 6.5 a siart 6.2 yn dangos nifer yr atgyfeiriadau gan bob un o'r grwpiau ffynhonnell atgyfeirio, yn ôl y prif gategori sylweddau problematig (alcohol neu gyffuriau). Roedd hunanatgyfeiriadau yn cyfrif am 41.5% o'r atgyfeiriadau (48.7% ar gyfer pob atgyfeiriad alcohol a 35.2% ar gyfer pob atgyfeiriad cyffuriau), ac roedd y System Cyfiawnder Troseddol yn cyfrif am 17.1% o atgyfeiriadau (24.3% ar gyfer pob atgyfeiriad alcohol a 53.7% ar gyfer atgyfeiriadau cyffuriau).

Tabl 6.5: Ffynhonnell yr atgyfeiriadau yn 2020-21 yn ôl prif sylwedd problematig: Pob Atgyfeiriad

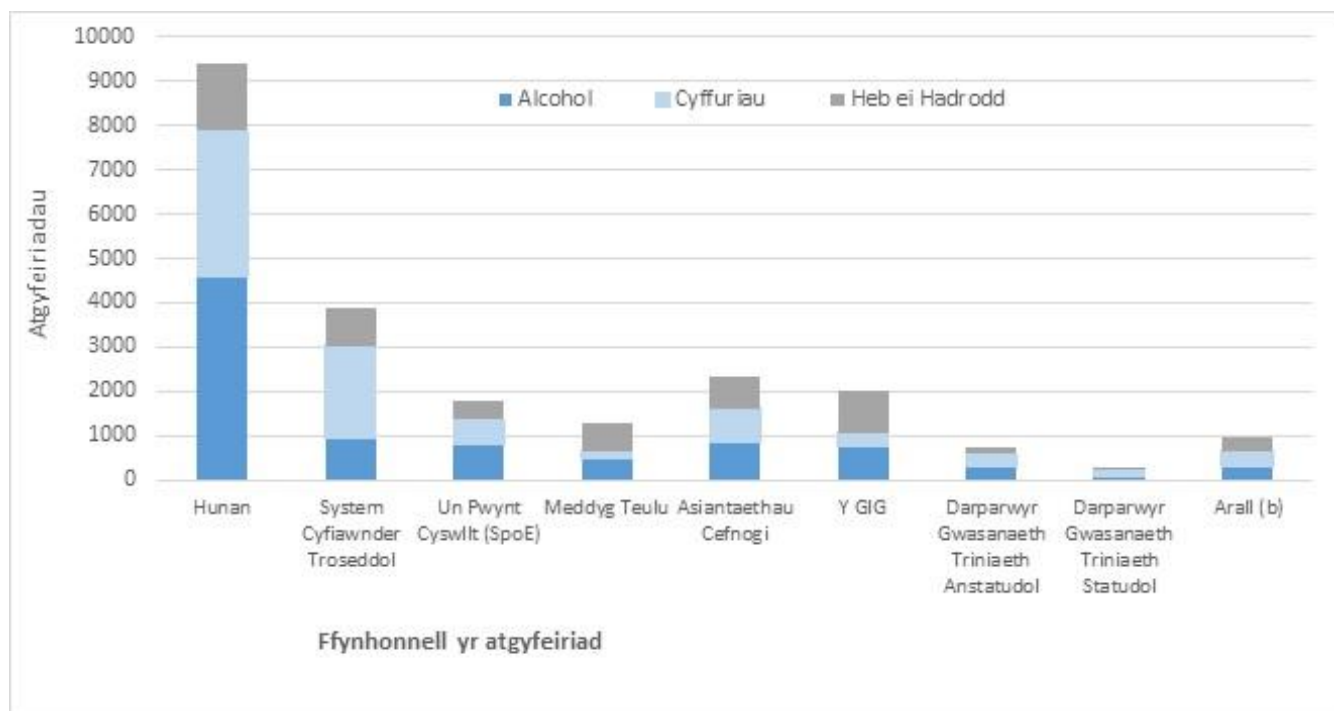
Ffynhonnell yr Atgyfeiriad (a)	Alcohol	Cyffurau	Heb ei Nodi	Cyfanwsm
Hunanatgyfeirio	4,582	3,314	1,510	9,406
System Cyfiawnder Troseddol	940	2,081	854	3,875
Un Pwynt Ymgysylltu (SPOE)	785	571	439	1,795
Meddyg teulu	472	191	611	1,274
Asiantaethau Cymorth	866	757	704	2,327
Y GIG	740	324	954	2,018
Darparwyr Gwasanaethau Triniaeth Anstatudol	287	309	138	734
Darparwyr Gwasanaethau Triniaeth Statudol	91	124	79	294
Arall (b)	294	356	311	961
Cyfanswm	9,057	8,027	5,600	22,684

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Gweler [Atodiad B](#) am ddadansoddiad o ffynonellau atgyfeirio

- (b) Yn cynnwys 85 atgyfeiriad lle nad yw'r ffynhonnell atgyfeirio yn hysbys. Gweler [Atodiad B](#) am restr lawn o ffynonellau atgyfeirio sydd wedi'u cynnwys o dan Arall.

Siart 6.2: Ffynhonnell yr atgyfeiriadau yn 2020-21 yn ôl prif sylwedd problematig

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

Unigolion a atgyfeiriwyd yn 2020-21

Dengys Tabl 6.6 fod y 22,684 o atgyfeiriadau a wnaed yn 2020-21 (ac eithrio'r cleientiaid hynny sy'n DNA cyn asesu) yn ymwneud â 15,993 o gleientiaid unigol gyda chyfartaledd o 1.4 atgyfeiriad i bob cleient yn ystod y flwyddyn ariannol. O'r rhain, 15,993 o gleientiaid, roedd 9,786 (61.2%) yn achosion newydd, sy'n golygu eu bod wedi'u cyfeirio at ddarparwr gwasanaeth triniaeth am y tro cyntaf yn 2020-21, neu o leiaf am y tro cyntaf ers i'r gronfa ddata ddechrau ar 1 Ebrill 2005.

Tabl 6.6: Hanes blaenorol atgyfeiriadau yn 2020-21: Pob Atgyfeiriad

	Pob Atgyfeiriad	Unigolion a atgyfeiriwyd yn 2019-20	Cyfartaledd yr atgyfeiriadau fesul unigolyn	Achosion Newydd	Canran yr Achosion Newydd
	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)
Rhywedd					
Gwryw	14,586	10,382	1.4	6,061	58.4
Benyw	8,098	5,611	1.4	3,725	66.4
Oed					
10-14	175	161	1.1	161	100.0
15-19	1,040	872	1.2	868	99.5
20-29	4,439	3,212	1.4	2,350	73.2
30-39	6,880	4,714	1.5	2,521	53.5
40-49	5,513	3,763	1.5	1,886	50.1
50-59	3,177	2,223	1.4	1,279	57.5
60+	1,424	1,012	1.4	685	67.7
Pob Oedran (f)	22,684	15,993	1.4	9,786	61.2
Canolrif oed (g)	38	38	.	37	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Pob atgyfeiriad yn 2020-21

(b) Pob atgyfeiriad ac eithrio atgyfeiriadau lluosog yn 2020-21

(c) Pob atgyfeiriad wedi'u rhannu yn ôl unigolion a atgyfeiriwyd yn 2020-21

(d) Nifer yr unigolion nad oeddent wedi'u hatgyfeirio'n flaenorol ers mis Ebrill 2005 (cychwyn y gronfa ddata)

(e) Achosion newydd wedi'u rhannu yn ôl unigolion a atgyfeiriwyd yn 2020-21

(f) Yn cynnwys 32 atgyfeiriad lle mae'r oed yn llai na 10

(g) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben...
.Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 6.7: Achosion newydd (a) yn ôl cyfres amser oedran

Oed	Blywddyn Atgyfeirio									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)
10-14	330	99.4	278	99.6	298	100.0	305	99.3	158	98.1
15-19	942	89.5	1,095	95.7	1,210	98.4	1,062	98.0	842	96.6
20-29	1,948	56.0	2,090	61.3	2,303	66.0	2,276	68.3	2,316	72.1
30-39	2,021	42.3	2,186	45.7	2,432	49.3	2,494	50.4	2,469	52.4
40-49	1,685	42.4	1,884	46.9	2,032	48.3	1,879	47.7	1,859	49.4
50-59	1,147	49.2	1,236	50.5	1,353	53.5	1,306	53.2	1,263	56.8
60+	619	60.8	676	63.4	756	67.1	777	68.2	682	67.4
Pob Oed (c)	8,703	51.3	9,450	55.1	10,405	58.3	10,135	58.8	9,625	60.2

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Nifer yr unigolion nad oeddent wedi'u cyfeirio'n flaenorol ers mis Ebrill 2005 (cychwyn y gronfa ddata)

(b) Canran yr holl atgyfeiriadau yn ôl categori oedran

(c) Yn cynnwys 11 o achosion newydd yn 2016-17, 5 yn 2017-18, 21 yn 2018-19, 36 yn 2019-20 a 36 yn 2020-21 lle mae'r oed yn llai na 10.

Eithriadau atgyfeirio ar gyfer dadansoddiad o brif sylweddau problematig

Fel yr esboniwyd yn yr adran ansawdd data ([Adran 3](#)), cafwyd 5,512 o atgyfeiriadau nad oedd y prif sylwedd problematig yn hysbys ar eu cyfer oherwydd nad oedd dyddiad asesu wedi'i gofnodi ar gyfer y cleient hwnnw ar y dyddiad rhewi, sef 3 Awst 2021. Er gwybodaeth, dangosir dadansoddiad o'r atgyfeiriadau sydd wedi eu heithrio (yn ôl rhywedd, oed, ethnigrwydd, Byrddau Cynllunio Ardal a ffynhonnell yr atgyfeiriad) yn Nhabl 6.8. Er mwyn darparu cymhariaeth, dangosir proffil yr achosion hyn sydd wedi'u heithrio ochr yn ochr â'r atgyfeiriadau a gynhwyswyd, a gellir gweld nad yw'n ymddangos bod atgyfeiriadau wedi'u heithrio'n anghymesur oherwydd oed neu rywedd. O ran ethnigrwydd, mae'r prif wahaniaeth rhwng yr achosion a eithriwyd ac a gynhwyswyd yn ymwneud â'r categori "Heb Ddatgan", sy'n llawer mwy cyffredin yn yr achosion sydd wedi'u heithrio.

Mewn perthynas â'r Byrddau Cynllunio Ardal, roedd niferoedd uchel o eithriadau (yn gymharol) ar gyfer Gogledd Cymru, ond nifer fach yn gymharol ar gyfer Powys. Ar gyfer ffynhonnell yr atgyfeiriad, roedd mwy o eithriadau (yn gymharol) lle'r oedd yr atgyfeiriadau yn Hunanatgyfeiriadau ac atgyfeiriadau'r GIG a llai o eithriadau ar gyfer gwasanaeth cyffuriau statudol a gwasanaeth cyffuriau anstatudol

Dylid nodi, fodd bynnag, y byddem yn disgwyl y byddai'r mwyafrif llethol o'r prif sylweddau problematig anhysbys hyn yn cael eu nodi wedyn, yn dilyn asesiad.

Tabl 6.8: Atgyfeiriadau wedi'u heithrio ar gyfer prif sylwedd problematig

Rhywedd	Wedi'u Heithrio	Wedi'u Cynnwys
Gwryw	3,525 (64.0%)	14,586 (64.3%)
Benyw	1,987 (36.0%)	8,098 (35.7%)
Cyfanswm	5,512 (100.0%)	22,684 (100.0%)

Oed	Wedi'u Heithrio	Wedi'u Cynnwys
< 10	2 (0.0%)	32 (0.1%)
10-14	50 (0.9%)	175 (0.8%)
15-19	281 (5.1%)	1,040 (4.6%)
20-29	1,114 (20.2%)	4,439 (19.6%)
30-39	1,522 (27.6%)	6,880 (30.3%)
40-49	1,242 (22.5%)	5,513 (24.3%)
50-59	846 (15.3%)	3,177 (14.0%)
60+	454 (8.2%)	1,424 (6.3%)
Anhysbys	1 (0.0%)	4 (0.0%)
Cyfanswm	5,512 (100.0%)	22,684 (100.0%)

Ethnigrwydd	Wedi'u Heithrio	Wedi'u Cynnwys
Gwyn	3,965 (71.9%)	18,133 (79.9%)
Du	27 (0.5%)	116 (0.5%)
Asiaidd	23 (0.4%)	122 (0.5%)
Cymysg	37 (0.7%)	170 (0.7%)
Arall	12 (0.2%)	35 (0.2%)
Heb Nodi	1,448 (26.3%)	4,108 (18.1%)
Cyfanswm	5,512 (100.0%)	22,684 (100.0%)

BCA	Wedi'u Heithrio	Wedi'u Cynnwys
Gogledd Cymru	1,504 (27.3%)	4,291 (18.9%)
Powys	106 (1.9%)	621 (2.7%)
Hywel Dda	692 (12.6%)	2,953 (13.0%)
Bae'r Gorllewin	601 (10.9%)	2,814 (12.4%)
Caerdydd a'r Fro	1,149 (20.8%)	3,801 (16.8%)
Cwm Taf Morgannwg	565 (10.3%)	3,029 (13.4%)
Gwent	781 (14.2%)	3,971 (17.5%)
Arall - Y Tu Allan i Gymru	70 (1.3%)	1,008 (4.4%)
Anhysbys	44 (0.8%)	196 (0.9%)
Cyfanswm	5,512 (100.0%)	22,684 (100.0%)

Ffynhonnell yr Atgyfeiriad	Wedi'u Heithrio	Wedi'u Cynnwys
Hunanatgyfeirio	1,489 (27.0%)	9,406 (41.5%)
Meddyg teulu	610 (11.1%)	1,274 (5.6%)
System Cyfiawnder Troseddol	834 (15.1%)	3,875 (17.1%)
Gwasanaeth Cyffuriau Anstatudol	132 (2.4%)	734 (3.2%)
Y GIG	942 (17.1%)	2,018 (8.9%)
Un Pwynt Ymgysylltu	437 (7.9%)	1,795 (7.9%)
Gwasanaeth Cyffuriau Statudol	71 (1.3%)	294 (1.3%)
Arall	304 (5.5%)	961 (4.2%)
Asiantaethau Cymorth	693 (12.6%)	2,327 (10.3%)
Cyfanswm	5,512 (100.0%)	22,684 (100.0%)

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

Atgyfeiriadau yn ôl prif sylwedd problematig

Dengys Tabl 6.9, o'r 22,684 o atgyfeiriadau yn 2020-21 (ac eithrio DNAs cyn asesu), mai alcohol oedd y prif sylwedd problematig a gofnodwyd mewn 9,057 o'r achosion, ac roedd 1,779 o atgyfeiriadau ar gyfer alcohol ar y cyd â chyffuriau. Cafwyd 8,027 o atgyfeiriadau gyda chyffuriau fel y prif sylwedd problematig a gofnodwyd, ac roedd 1,099 ohonynt ar y cyd ag alcohol. Ar gyfer 88 o'r atgyfeiriadau (0.5%), ni nodwyd unrhyw brif sylwedd problematig dilys ar adeg yr atgyfeiriad. Ar gyfer y 5,512 sy'n weddill, mae'r rhain yn gleientiaid nad ydynt wedi cyrraedd y cam asesu, dylid nodi'r prif sylwedd problematig unwaith y bydd yr asesiad wedi'i gynnal.

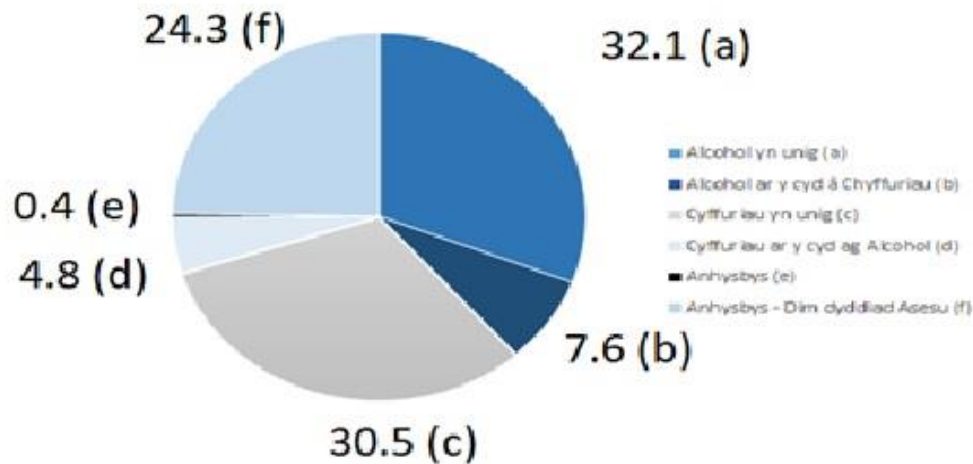
Tabl 6.9: Atgyfeiriadau yn 2020-21 yn ôl prif sylwedd problematig

Main problematic substance		Cyfanswm			
		Gwryw	Benyw	Nifer	Canran
Alcohol	Alcohol yn unig (a)	4,215	3,063	7,278	42.4
	Alcohol ar y cyd â Chyffuriau (b)	1,247	532	1,779	10.4
	- Cyfanswm Alcohol	5,462	3,595	9,057	52.7
Cyffuriau	Cyffuriau yn unig (c)	4,785	2,143	6,928	40.3
	Cyffuriau ar y cyd ag Alcohol (d)	759	340	1,099	6.4
	- Cyfanswm Cyffuriau	5,544	2,483	8,027	46.7
Anhysbys	Anhysbys (e)	55	33	88	0.5
Pob Atgyfeiriad		11,061	6,111	17,172	100

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Alcohol wedi'i gofnodi fel y prif sylwedd problematig heb nodi unrhyw sylwedd arall.
(b) Alcohol wedi'i gofnodi fel y prif sylwedd problematig ond gyda chamddefnyddio cyffuriau hefyd yn cael ei nodi.
(c) Cofnodwyd cyffuriau fel y prif sylwedd problematig ac ni nodwyd alcohol.
(d) Cofnodwyd cyffuriau fel y prif sylwedd problematig ond gydag alcohol hefyd yn cael ei gofnodi.
(e) Ni adroddwyd am unrhyw sylwedd problematig i'r gronfa ddata ar gam yr atgyfeiriad, bydd y mwyafrif llethol o'r pethau anhysbys hyn yn cael eu nodi yn dilyn asesiad o'r cleient.

Siart 6.3: Atgyfeiriadau yn 2020-21 yn ôl prif sylwedd problematig

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Cofnodwyd alcohol fel y prif sylwedd problematig heb unrhyw sylwedd arall.
 (b) Cofnodwyd alcohol fel y prif sylwedd problematig ond gyda chamddefnyddio cyffuriau hefyd yn cael ei nodi.
 (c) Cofnodwyd cyffuriau fel y prif sylwedd problematig ac ni nodwyd alcohol.
 (d) Cofnodwyd cyffuriau fel y prif sylwedd problematig ond gydag alcohol hefyd yn cael ei gofnodi.
 (e) Ni adroddwyd am unrhyw sylwedd problematig i'r gronfa ddata ar gam yr atgyfeiriad, bydd y mwyafrif llethol o'r pethau anhysbys hyn yn cael eu nodi yn dilyn asesiad o'r cleient.
 (f) Ni nodwyd unrhyw sylwedd problematig i'r gronfa ddata gan nad yw'r cleient wedi cyrraedd y cam asesu.

Dengys Tabl 6.10 y dadansoddiad o'r prif sylweddau problematig yn fanylach. Heroin yw'r cyffur a gofnodir amlaf sy'n cyfrif am 3,023 (17.7%) o atgyfeiriadau, ac yna Cannabis gyda 1,876 (11.0%).

Dangosir y rhestr o gyffuriau a gynhwysir o dan y grwpiau "Opiadau Eraill", "Cyffuriau Eraill" a "Symbylyddion Eraill" yn [Atodiad C](#).

Dynion oedd 64.0% o'r holl atgyfeiriadau, lle mae'r prif sylwedd problematig yn hysbys, er bod patrymau'n amrywio yn ôl sylwedd, gyda dynion yn cyfrif am 60.3% o atgyfeiriadau gydag alcohol fel y prif sylweddau problematig, 69.1% ar gyfer cyffuriau, ac mor uchel â 100.0% ar gyfer Cyffuriau Gwella Perfformiad a Delwedd a Symbylyddion Eraill, ac 85.0% ar gyfer Ecstasi.

Canolrif oed y cleientiaid a atgyfeiriwyd yn 2020-21 lle'r oedd alcohol yn brif sylwedd problematig oedd 42, o'i gymharu â 33 ar gyfer cleientiaid a gyfeiriwyd lle mai cyffuriau oedd y prif sylwedd problematig.

Tabl 6.10: Atgyfeiriadau yn 2020-21 yn ôl prif sylwedd problematig (lle bo'n hysbys)

Prif sylwedd problematig	Gwryw	Benyw	Total	
			Nifer	Canran (a)
Alcohol	5,462	3,595	9,057	53.0
Heroin	2,105	918	3,023	17.7
Canabis (b)	1,245	631	1,876	11.0
Cocên	776	215	991	5.8
Amffetaminau	202	122	324	1.9
Methadon (c)	211	85	296	1.7
Crac Cocên	171	89	260	1.5
Bensodiasepinau	190	102	292	1.7
Rhithbeiriau	65	36	101	0.6
Ecstasi	17	3	20	0.1
Toddyddion	17	7	24	0.1
Cyffuriau sy'n Gwella Perfformiad a Delwedd	7	0	7	0.0
Opiadau Eraill (d)	368	199	567	3.3
Cyffuriau Eraill (e)	167	76	243	1.4
Symbylyddion Eraill (f)	3	0	3	0.0
Pob Atgyfeiriad	11,006	6,078	17,084	100.0

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Canran yr holl atgyfeiriadau lle nodwyd y prif sylwedd problematig.

(b) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod cannabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.

(c) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon

(d) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Opiadau Eraill*

(e) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Cyffuriau Eraill*

(f) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Symbylyddion Eraill*

Tabl 6.11: Cyfres amser atgyfeiriadau yn ôl prif sylwedd problematig (lle bo'n hysbys)

Main Problematic Substance	Blwyddyn Atgyfeirio									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Alcohol	9,730	52.3	9,368	51.9	9,845	52.2	9,372	51.2	9,057	53.0
Heroin	3,515	18.9	3,246	18.0	3,226	17.1	3,447	18.8	3,023	17.7
Canabis (a)	2,020	10.9	1,957	10.8	1,938	10.3	1,969	10.7	1,876	11.0
Cocên	702	3.8	927	5.1	1,156	6.1	1,233	6.7	991	5.8
Methadon (b)	600	3.2	589	3.3	553	2.9	390	2.1	296	1.7
Amffetaminau	523	2.8	526	2.9	474	2.5	400	2.2	324	1.9
Crac Cocên	166	0.9	216	1.2	323	1.7	288	1.6	260	1.5
Bensodiasepinau	192	1.0	189	1.0	173	0.9	183	1.0	292	1.7
Ecstasi	25	0.1	34	0.2	64	0.3	32	0.2	20	0.1
Rhithbeiriau	21	0.1	44	0.2	48	0.3	55	0.3	101	0.6
Toddyddion	23	0.1	17	0.1	32	0.2	18	0.1	24	0.1
Cyffuriau sy'n Gwella Perfformiad a Delwedd	9	0.0	5	0.0	6	0.0	3	0.0	7	0.0
Opiadau Eraill (c)	655	3.5	614	3.4	695	3.7	593	3.2	567	3.3
Cyffuriau Eraill (d)	428	2.3	329	1.8	317	1.7	335	1.8	243	1.4
Symbylyddion Eraill (e)	2	0.0	6	0.0	4	0.0	1	0.0	3	0.0
Pob Atgyfeiriad	18,611	100.0	18,067	100.0	18,854	100.0	18,319	100.0	17,084	100.0

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod cannabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.

(b) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon.

(c) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Opiadau Eraill*

(d) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Cyffuriau Eraill*

(e) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Symbylyddion Eraill*

Tabl 6.12a: Atgyfeiriadau yn 2020-21 yn ôl oed a rhywedd: prif sylwedd problematig: Alcohol

Band oedran atgyfeirio	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Atgyferiad	Cyfradd Atgyfeirio (a)	Atgyferiad	Cyfradd Atgyfeirio (a)	Atgyferiad	Cyfradd Atgyfeirio (a)
10-14	10	11	24	27	34	18
15-19	91	101	92	110	183	105
20-29	795	369	524	263	1,319	318
30-39	1,529	803	935	486	2,464	644
40-49	1,505	840	893	480	2,398	656
50-59	1,010	473	763	338	1,773	404
60+	513	127	361	78	874	101
Pob Oed (b)	5,462	349	3,595	224	9,057	286
Canolrif oed (c)	42	.	42	.	42	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2020

(b) Yn cynnwys 10 atgyfeiriad lle mae'r oed yn llai na 10.

(c) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 6.12b: Atgyfeiriadau yn 2020-21 yn ôl oed a rhywedd: prif sylwedd problematig: Cyffuriau

Band oedran atgyfeirio	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Atgyfeiriad	Cyfradd Atgyfeirio (a)	Atgyfeiriad	Cyfradd Atgyfeirio (a)	Atgyfeiriad	Cyfradd Atgyfeirio (a)
10-14	49	52	38	42	87	47
15-19	376	418	193	230	569	327
20-29	1,352	628	644	323	1,996	481
30-39	1,933	1,016	926	482	2,859	747
40-49	1,337	746	515	277	1,852	507
50-59	427	200	125	55	552	126
60+	63	16	30	7	93	11
Pob Oed (b)	5,544	355	2,483	155	8,027	253
Canolrif oed (c)	34	.	33	.	34	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2020

(b) Yn cynnwys 18 atgyfeiriad lle mae'r oedran yn llai na 10.

(c) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
. Eitem ddata'n amherthnasol

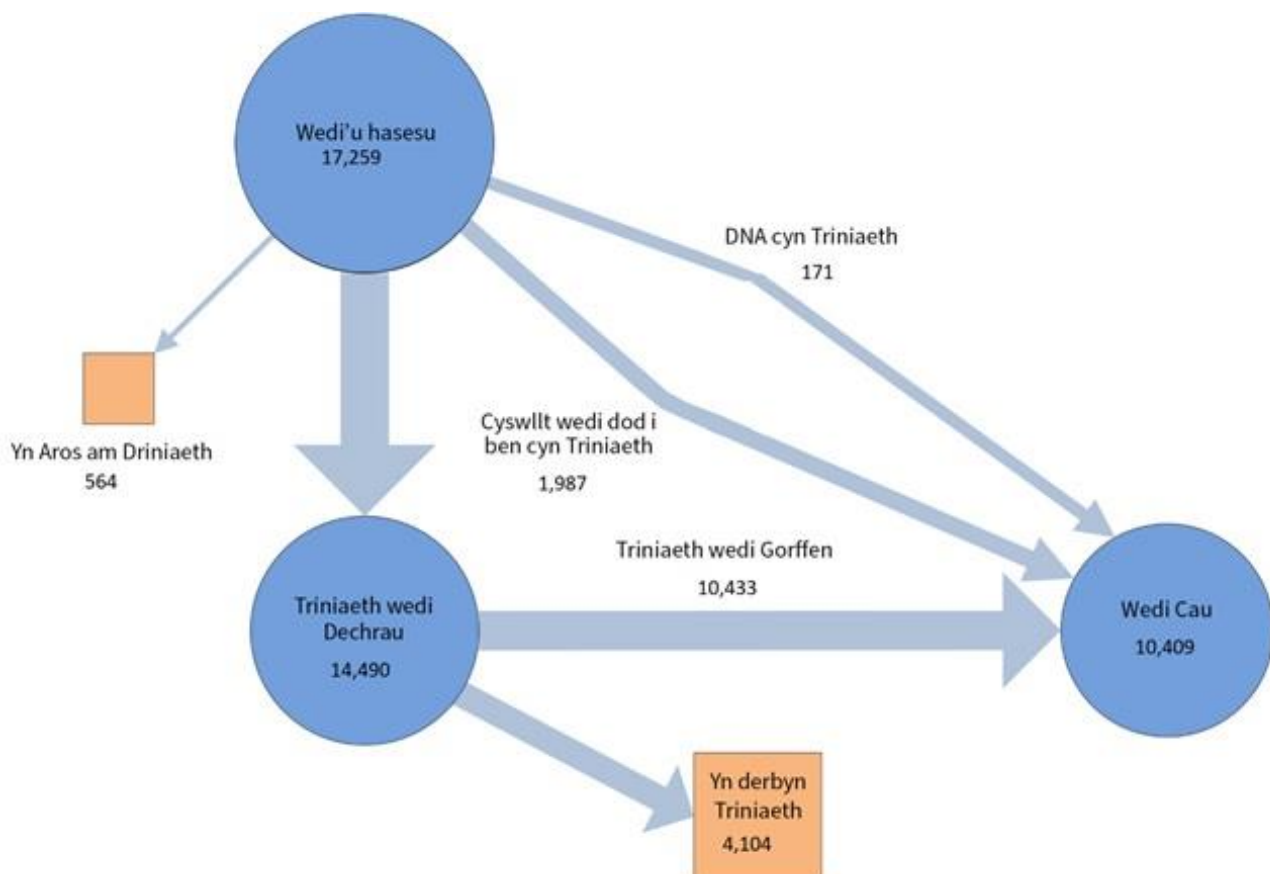
7 Asesiadau

Mae Ffigur 7.1 yn dangos statws pob cleient a aseswyd yn 2020-21 ar hyd llwybr triniaeth yr holl gleientiaid.

O'r 17,259 o gleientiaid a aseswyd, roedd 10,409 o achosion eisoes wedi'u cau erbyn y dyddiad rhewi ar 3 Awst 2021, ac roedd 2,158 (12.5%) ohonynt wedi'u cau heb gychwyn ar unrhyw fath o driniaeth.

Sylwer nad yw'r niferoedd yn ffigur 7.1 ond yn ymwneud â gweithgaredd sy'n gysylltiedig â'r cleientiaid hynny a aseswyd yn 2020-21, o'i gymharu â ffigur 6.1 a oedd yn seiliedig ar gleientiaid a gafodd atgyfeiriad yn 2020-21. Fel cymhariaeth, roedd nifer yr asesiadau a ddangosir yn ffigur 6.1 (16,785) yn ymwneud â chleientiaid a atgyfeiriwyd yn 2020-21 ac a aseswyd ar neu cyn 31 Mawrth 2021, tra bod y ffigur o 17,259 isod yn dangos yr holl gleientiaid a aseswyd yn 2020-21, gan gynnwys y rhai yr oedd eu dyddiad atgyfeirio cyn 1 Ebrill 2020. Yn yr un modd, ni ellir cymharu ffigurau sy'n ymwneud â "thriniaethau wedi'u dechrau" ac "achosion wedi'u cau", sy'n ymddangos yn ddiweddarach yn yr adroddiad hwn, â'r ffigurau a ddangosir isod (14,490 a 10,409 yn y drefn honno).

Ffigur 7.1: Statws presennol ar hyd llwybr triniaeth i'r rhai a aseswyd yn 2020-21 (ar ddyddiad rhewi 3 Awst 2021)

Asesiadau yn ôl Oed, Rhywedd, Sylwedd a Tharddiad Ethnig

Tabl 7.1: Asesiadau yn ôl ardal breswyllo yn 2020-21 yn ôl prif sylwedd problematig

Bwrdd Cynllunio Ardal	Alcohol	Cyfradd Asesu (a)	Cyffuriau	Cyfradd Asesu (a)	Heb ei Nodi	Cyfradd Asesu (a)	Cyfanswm	Cyfradd Asesu (a)
Gogledd Cymru	1,565	223	1,201	171	16	2	2,782	396
Powys	258	194	260	195	0	0	518	389
Hywel Dda	1,186	304	1,031	265	11	3	2,228	572
Bae'r Gorllewin (b)	1082	277	1,241	317	15	4	2,338	598
Caerdyff a'r Fro	1,564	310	1,041	206	25	5	2,630	521
Cwm Taf Morgannwg	1,440	320	1,068	237	9	2	2,517	560
Gwent	1,592	242	1,566	238	0	0	3,158	479
Y Tu Allan i Gymru	337	.	598	.	0	.	935	.
Anhysbys	51	.	89	.	13	.	153	.
Cyfanswm	9,075	286	8,095	255	89	3	17,259	545

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2020
- (b) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.
 . Eitem ddata'n amherthnasol

Mae'r sylweddau a restrir yn nhabl 7.2 yn seiliedig ar y sylweddau mwyaf cyffredin a adroddwyd amdanynt i'r gronfa ddata genedlaethol.

Tabl 7.2: Asesiadau yn ôl ardal breswyllo yn 2020-21 yn ôl sylwedd unigol

Bwrdd Cynllunio Ardal	Prif sylwedd problematig					
	Heroin	Cannabis	Cocên	Amffetaminau	Bensodiasepinau	Methadon
Asesiadau						
Gogledd Cymru	465	193	236	46	21	85
Powys	56	133	37	5	7	0
Hywel Dda	369	296	89	17	62	21
Bae'r Gorllewin (b)	607	218	125	72	46	24
Caerdydd a'r Fro	350	230	124	31	39	76
Cwm Taf Morgannwg	380	254	118	51	48	29
Gwent	525	427	210	85	59	37
Y Tu Allan i Gymru	340	59	41	19	12	21
Anhysbys	16	58	3	0	2	
Cyfanswm	3,108	1,868	983	326	296	293
Cyfradd fesul 100,000 o'r (c)						
Gogledd Cymru	66	27	34	7	3	12
Powys	42	100	28	4	5	0
Hywel Dda	95	76	23	4	16	5
Bae'r Gorllewin (b)	155	56	32	18	12	6
Caerdydd a'r Fro	69	46	25	6	8	15
Cwm Taf Morgannwg	84	56	26	11	11	6
Gwent	80	65	32	13	9	6
Y Tu Allan i Gymru	.	.	.	.	.	.
Anhysbys	.	.	.	.	.	.
Cyfanswm	98	59	31	10	9	9

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon
- (b) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.
- (c) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2020
. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 7.3: Asesiadau yn 2020-21 yn ôl oed a rhywedd: Pob asesiad (a)

Band oedran asesu	Gwryw		Benyw		Total	
	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)
10-14	60	63	63	70	123	67
15-19	480	534	285	340	765	440
20-29	2,152	999	1,168	586	3,320	801
30-39	3,483	1,830	1,898	987	5,381	1,407
40-49	2,882	1,608	1,425	766	4,307	1,179
50-59	1,448	678	905	401	2,353	536
60+	589	146	388	84	977	113
Pob oed (c)	11,112	711	6,147	383	17,259	545
Canolrif oed (d)	38	.	38	.	38	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys asesiadau lle na adroddwyd ar y prif sylwedd problematig

(b) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2020

(c) Yn cynnwys 30 asesiad lle mae'r oedran yn llai na 10, a 3 asesiad lle nad yw'r oedran yn hysbys.

(d) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 7.4: Gweithgaredd asesu yn ôl Tarddiad Ethnig

	Blwyddyn Asesu									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwyn	16,365	90.5	16,436	90.0	16,669	88.4	15,636	84.6	14,214	82.4
Gwyn a Du Caribiaidd	27	0.1	38	0.2	35	0.2	34	0.2	34	0.2
Gwyn a Du Affricanaidd	10	0.1	15	0.1	7	0.0	23	0.1	11	0.1
Gwyn ac Asiaidd	21	0.1	31	0.2	18	0.1	15	0.1	21	0.1
Unrhyw Gefndir Cymysg	72	0.4	63	0.3	73	0.4	63	0.3	67	0.4
Indiaidd	21	0.1	18	0.1	15	0.1	23	0.1	22	0.1
Pacistanaidd	29	0.2	23	0.1	24	0.1	11	0.1	19	0.1
Bangladeshaid	22	0.1	21	0.1	17	0.1	7	0.0	9	0.1
Unrhyw Gefndir Asiaidd Arall	53	0.3	56	0.3	54	0.3	55	0.3	51	0.3
Caribiaidd	20	0.1	16	0.1	14	0.1	14	0.1	21	0.1
Affricanaidd	24	0.1	25	0.1	27	0.1	26	0.1	19	0.1
Unrhyw Gefndir Du Arall	46	0.3	47	0.3	54	0.3	58	0.3	49	0.3
Unrhyw Grŵp Ethnig Arall (a)	28	0.2	24	0.1	26	0.1	21	0.1	22	0.1
Cleient heb ddatgan (b)	1,344	7.4	1,453	8.0	1,834	9.7	2,502	13.5	2,700	15.6
Cyfanswm	18,082	100.0	18,266	100.0	18,867	100.0	18,488	100.0	17,259	100.0

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys Tsieineaidd ac Unrhyw grŵp ethnig arall

(b) Cleient wedi gwrthod datgan ei darddiad

Asesiadau yn ôl ffynhonnell yr atgyfeiriad

Dengys Tabl 7.5 nifer yr asesiadau gan bob un o'r grwpiau ffynonellau atgyfeirio yn ôl categori prif sylwedd problematig (alcohol neu gyffuriau). Roedd hunanatgyfeiriadau yn cyfrif am 46.1% o'r atgyfeiriadau (50.6% o'r holl atgyfeiriadau alcohol a 41.2% o'r holl atgyfeiriadau cyffuriau) ac roedd y System Cyfiawnder Troseddol yn cyfrif am 17.6% o atgyfeiriadau (10.3% o'r holl atgyfeiriadau alcohol a 25.7% o'r holl atgyfeiriadau cyffuriau).

Tabl 7.5: Asesiadau yn ôl ffynhonnell yr atgyfeiriad yn 2020-21 yn ôl prif sylwedd problematig

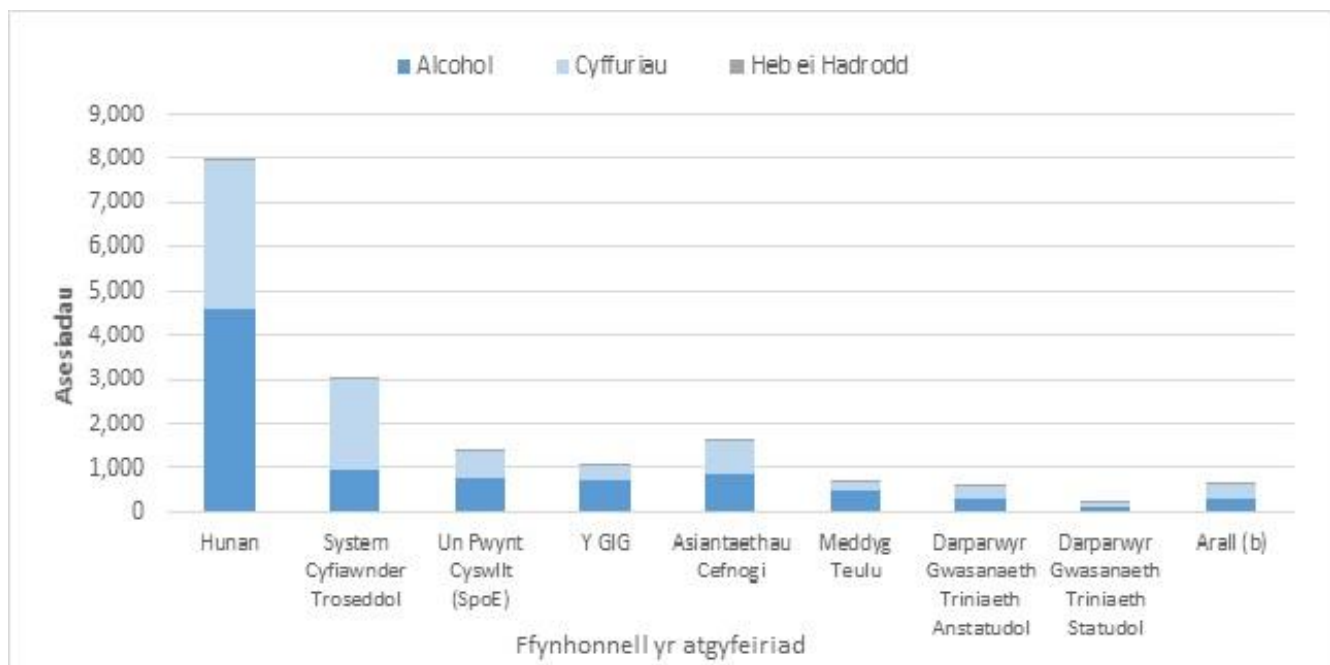
Ffynhonnell yr Atgyfeiriad (a)	Alcohol	Cyffuriau	Heb ei Nodi	Total
Hunanatgyfeirio	4,595	3,338	22	7,955
System Cyfiawnder Troseddol	932	2,082	19	3,033
Un Pwynt Ymgysylltu (SPOE)	779	579	2	1,360
Y GIG	728	329	12	1,069
Asiantaethau Cymorth	871	763	12	1,646
Meddyg teulu	489	200	1	690
Gwasanaeth Cyffuriau	297	315	6	618
Gwasanaeth Cyffuriau Statudol	90	125	8	223
Arall (b)	294	364	7	665
Cyfanswm	9,075	8,095	89	17,259

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Gweler [Atodiad B](#) am ddadansoddiad o ffynonellau atgyfeirio

(b) Gweler [Atodiad B](#) am ddadansoddiad o ffynonellau eraill Mae hyn yn cynnwys 70 asesiad lle nad yw'r ffynhonnell atgyfeirio yn hysbys.

Siart 7.5: Asesiadau yn ôl ffynhonnell yr atgyfeiriad yn 2020-21 yn ôl prif sylwedd problematig

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

Asesiadau yn ôl prif sylwedd problematig

Mae Tabl 7.6a-b yn dangos y dadansoddiad o'r prif sylweddau problematig mewn mwy o fanylder, Heroin yw'r cyffur a gofnodir amlaf sy'n cyfrif am 3,108 (18.0%) o'r holl asesiadau, ac yna Canabis gyda 1,868 (10.8%).

Dangosir y rhestr o gyffuriau a gynhwysir o dan y grwpiau "Opiadau Eraill", "Cyffuriau Eraill" a "Symbylyddion Eraill" yn [Atodiad C](#).

Dangosir dadansoddiad oed a rhywedd cleientiaid a aseswyd i'r gronfa ddata gan bob un o'r grwpiau prif sylwedd problematig yn Nhabl 7.7a i 7.7f.

Mae dynion yn cyfrif am 64.4% o'r holl asesiadau a 64.1% o'r holl asesiadau lle mae'r prif sylwedd problematig yn hysbys. Mae'r patrymau'n amrwyo yn ôl sylwedd, gyda dynion yn cyfrif am 60.2% o asesiadau gydag alcohol fel y prif sylwedd problematig, 69.1% ar gyfer cyffuriau, 78.6% ar gyfer Cocên, ac mor uchel â 100% ar gyfer Cyffuriau sy'n Gwella Perfformiad a Delwedd a Symbylyddion Eraill.

Canolrif oedran y cleientiaid a aseswyd yn 2020-21 oedd 26 ar gyfer Canabis, 31 ar gyfer Cocên, a 38 ar gyfer Heroin.

Tabl 7.6a: Asesiadau yn 2020-21 yn ôl prif sylwedd problematig

Prif sylwedd problematig	Gwryw	Benyw	Cyfanswm	
			Nifer	Canran (a)
Alcohol	5,465	3,610	9,075	52.6
Heroin	2,155	953	3,108	18.0
Canabis (b)	1,240	628	1,868	10.8
Cocên	773	210	983	5.7
Methadon (c)	209	84	293	1.7
Amffetaminau	209	117	326	1.9
Crac Cocên	167	88	255	1.5
Bensodiasepinau	192	104	296	1.7
Ecstasi	17	5	22	0.1
Rhithbeiriau	65	34	99	0.6
Toddyddion	19	7	26	0.2
Cyffuriau sy'n Gwella Perfformiad a Delwedd	7	0	7	0.0
Opiadau Eraill (d)	365	199	564	3.3
Cyffuriau Eraill (e)	170	75	245	1.4
Symbylyddion Eraill (f)	3	0	3	0.0
Heb ei adrodd (g)	56	33	89	0.5
Pob asesiad	11,112	6,147	17,259	100.0

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Canran o'r holl asesiadau.

(b) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod cannabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.

(c) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon.

(d) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Opiadau Eraill*

(e) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Cyffuriau Eraill*

(f) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Symbylyddion Eraill*

(g) Yn cynnwys amryw gyffuriau. Ni nodwyd unrhyw sylwedd problematig i'r gronfa ddata ar adeg yr asesiad.

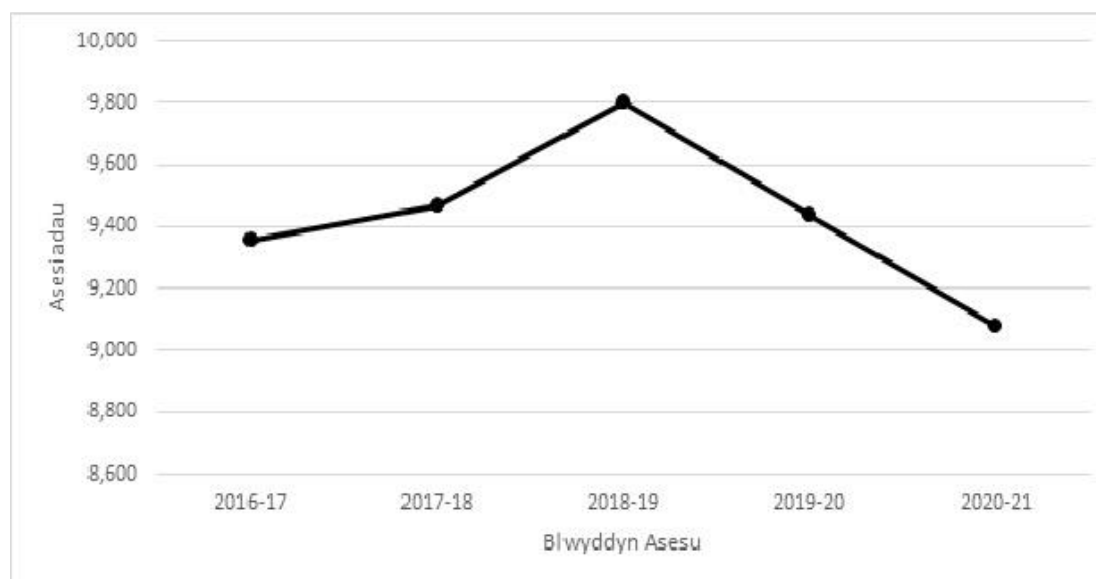
Tabl 7.6b: Cyfres amser asesiadau yn ôl prif sylwedd problematig

Asesiadau	Blywddyn Asesu				
	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
Alcohol	9,356	9,465	9,803	9,438	9,075
Cyffuriau	8,596	8,746	9,004	8,971	8,095
- Heroin	3,430	3,223	3,241	3,428	3,108
- Canabis (a)	1,943	1,972	1,919	2,011	1,868
- Cocên	673	941	1,146	1,245	983
- Amffetaminau	514	523	481	393	326
- Bensodiasepinau	184	191	173	179	296
- Methadon (b)	569	611	557	391	293
- Crac Cocên	161	219	325	286	255
- Ecstasi	23	35	63	32	22
- Rhithbeiriau	20	43	50	54	99
- Toddyddion	23	17	30	18	26
- Cyffuriau sy'n Gwella Perfformiad a	8	6	6	3	7
- Opiadau Eraill (c)	630	621	699	595	564
- Cyffuriau Eraill (d)	416	338	310	335	245
- Symbylyddion Eraill (e)	2	6	4	1	3
Heb ei Nodi	130	55	60	79	89
Pob Asesiad	18,082	18,266	18,867	18,488	17,259

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

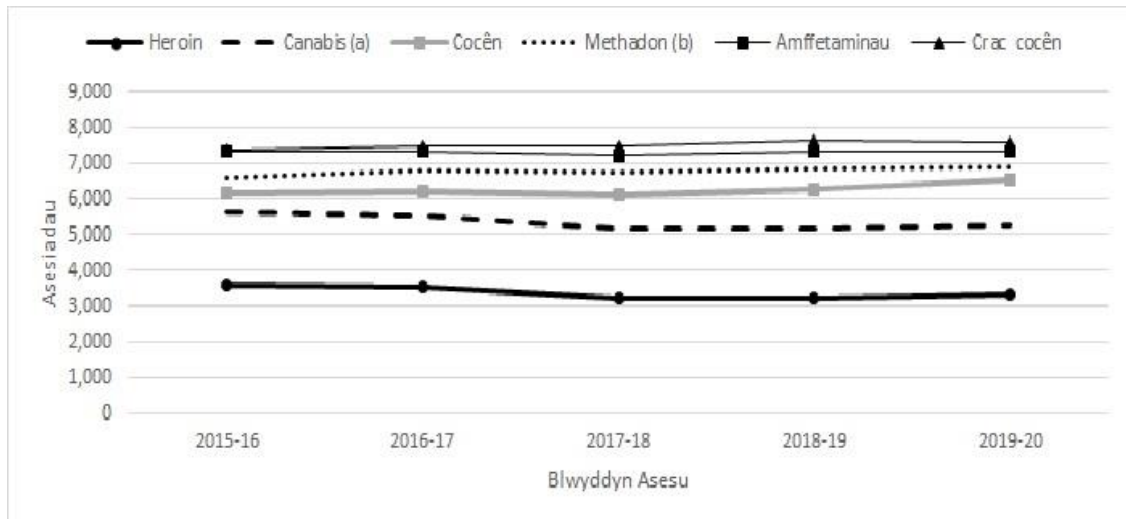
- (a) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod canabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.
 (b) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon.
 (c) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Opiadau Eraill*
 (d) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Cyffuriau Eraill*
 (e) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Symbylyddion Eraill*

Siart 7.6a: Asesiadau yn ôl prif sylwedd problematig: Alcohol

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

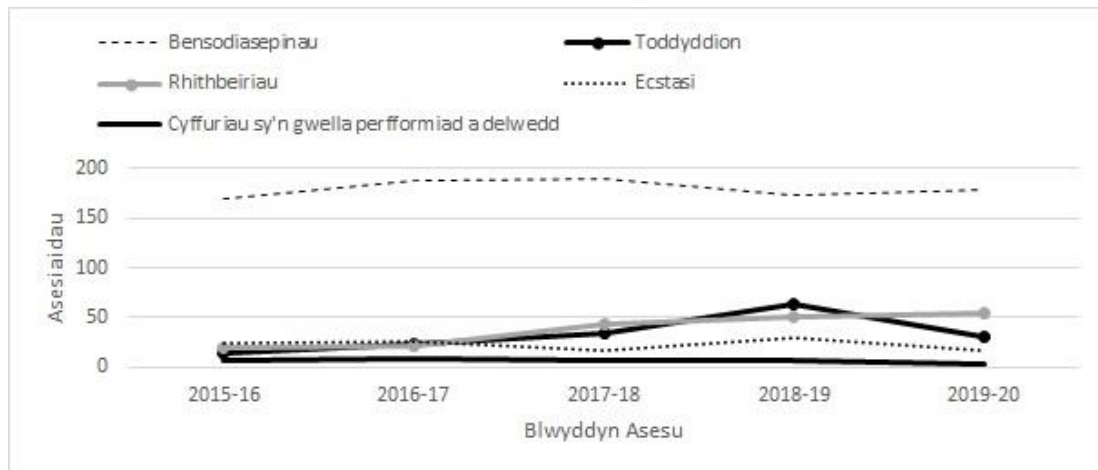
Siart 7.6b: Asesiadau yn ôl prif sylwedd problematig: Cyffuriau yr adroddwyd amdanynt amlaf

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod canabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.
 (b) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon.

Siart 7.6c: Asesiadau yn ôl prif sylwedd problematig: Cyffuriau sy'n Weddill

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

Mae'r cyffuriau a ddewisir yn nhablau 7.7a i 7.7f wedi'u dewis gan mai'r cyffuriau hyn yw'r cyffuriau mwyaf cyffredin yr adroddwyd amdanynt i'r WNDSM.

Tabl 7.7a: Asesiadau yn 2020-21 yn ôl oed a rhywedd - prif sylwedd problematig: Heroin

Band oedran asesu	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)
10-14	0	0	0	0	0	0
15-19	1	1	2	2	3	2
20-29	250	116	148	74	398	96
30-39	830	436	452	235	1,282	335
40-49	778	434	270	145	1,048	287
50-59	265	124	71	31	336	77
60+	23	6	6	1	29	3
Pob oed	2,155	138	953	59	3,108	98
Canolrif oed (b)	39	.	37	.	38	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2020

(b) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 7.7b: Asesiadau yn 2020-21 yn ôl oed a rhywedd – prif sylwedd problematig: Canabis (a)

Band oedran asesu	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)
10-14	38	40	32	36	70	38
15-19	283	315	134	160	417	240
20-29	484	225	269	135	753	182
30-39	280	147	122	63	402	105
40-49	101	56	54	29	155	42
50-59	42	20	7	3	49	11
60+	7	2	4	1	11	1
Pob oed	1,240	79	628	39	1,868	59
Canolrif oed (c)	27	.	25	.	26	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Gall fod yr adroddwyd am ganabinoidau o dan ganabis.

(b) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2020

(c) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 7.7c: Asesiadau yn 2020-21 yn ôl oed a rhywedd – prif sylwedd problematig: Cocên

Band oedran asesu	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)
10-14	1	1	0	0	1	1
15-19	36	40	8	10	44	25
20-29	295	137	93	47	388	94
30-39	311	163	74	38	385	101
40-49	108	60	32	17	140	38
50-59	22	10	1	0	23	5
60+	0	0	1	0	1	0
Pob oed (b)	773	49	210	13	983	31
Canolrif oed (c)	31	.	30	.	31	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2020

(b) Includes 1 assessment where the age is less than 10

(a) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
 . Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 7.7d: Asesiadau yn 2020-21 yn ôl oed a rhywedd – prif sylwedd problematig: Amffetaminau

Band oedran asesu	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)
10-14	0	0	0	0	0	0
15-19	3	3	1	1	4	2
20-29	28	13	12	6	40	10
30-39	76	40	63	33	139	36
40-49	72	40	32	17	104	28
50-59	21	10	8	4	29	7
60+	9	2	1	0	10	1
Pob oedran	209	13	117	7	326	10
Canolrif oedran (b)	39	.	37	.	38	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2020

(b) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
 . Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 7.7e: Asesiadau yn 2020-21 yn ôl oed a rhywedd – prif sylwedd problematig: Bensodiasepinau

Band oedran asesu	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (a)
10-14	0	0	0	0	0	0
15-19	19	21	15	18	34	20
20-29	68	32	28	14	96	23
30-39	64	34	36	19	100	26
40-49	32	18	12	6	44	12
50-59	9	4	7	3	16	4
60+	0	0	6	1	6	1
Pob oedran	192	12	104	6	296	9
Canolrif oed (b)	31	.	33	.	32	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2020

(b) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 7.7f: Asesiadau yn 2020-21 yn ôl oed a rhywedd – prif sylwedd problematig: Methadon (a)

Band oedran asesu	Gwryw		Benyw		Cyfanswm	
	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)	Asesiadau	Cyfradd Asesu (b)
10-14	0	0	0	0	0	0
15-19	0	0	0	0	0	0
20-29	10	5	18	9	28	7
30-39	82	43	37	19	119	31
40-49	83	46	26	14	109	30
50-59	27	13	2	1	29	7
60+	7	2	1	0	8	1
Pob oedran	209	13	84	5	293	9
Canolrif oed (c)	41	.	36	.	40	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon.

(b) Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth; Ffynhonnell: Amcangyfrif canol blwyddyn SYG 2020

(c) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
. Eitem ddata'n amherthnasol

Mae Tabl 7.8 yn dangos nifer yr asesiadau lle mae'r cleient wedi adrodd ei fod yn derbyn neu wedi cael ei asesu fel un sydd angen gofal gan y Gwasanaethau Iechyd Meddwl. Mae canran y cleientiaid sy'n dweud eu bod yn derbyn neu wedi cael eu hasesu fel rhai sydd angen gofal gan Wasanaethau Iechyd Meddwl wedi bod yn cynyddu dros y 5 mlynedd diwethaf o 42.4% yn 2016-17 i 44.9% yn 2020-21.

Tabl 7.8: Cyfres amser asesiadau problem iechyd meddwl sy'n cyd-ddigwydd

Bwrdd Cynllunio Ardal	Blwyddyn Asesu									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran (a)	Nifer	Canran (a)	Nifer	Canran (a)	Nifer	Canran (a)	Nifer	Canran (a)
Gogledd Cymru	671	15.4	734	18.7	673	18.7	704	21.2	545	19.6
Powys	456	91.0	495	92.4	615	91.8	519	86.8	471	90.9
Hywel Dda	1,707	80.4	1,862	81.0	2,067	82.4	2,136	81.2	1,835	82.4
Bae'r Gorllewin (b)	761	35.5	727	31.8	783	32.3	678	30.8	723	30.9
Caerdydd a'r Fro	657	30.9	629	26.4	825	30.1	710	26.8	617	23.5
Cwm Taf Morgannwg (c)	840	34.3	817	35.2	888	37.4	1,014	39.6	1,104	43.9
Gwent	2,032	61.0	2,142	62.8	2,093	61.5	2,301	65.2	1,913	60.6
Y Tu Allan i Gymru	538	54.3	507	53.3	611	62.2	549	63.8	526	56.3
Anhysbys	12	16.9	16	10.8	40	24.2	42	33.6	19	12.4
Cyfanswm	7,674	42.4	7,929	43.4	8,595	45.6	8,653	46.8	7,753	44.9

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Canran yr holl asesiadau a gofnodwyd fesul Bwrdd Cynllunio Ardal

(b) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn yr ardal hon i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

(c) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

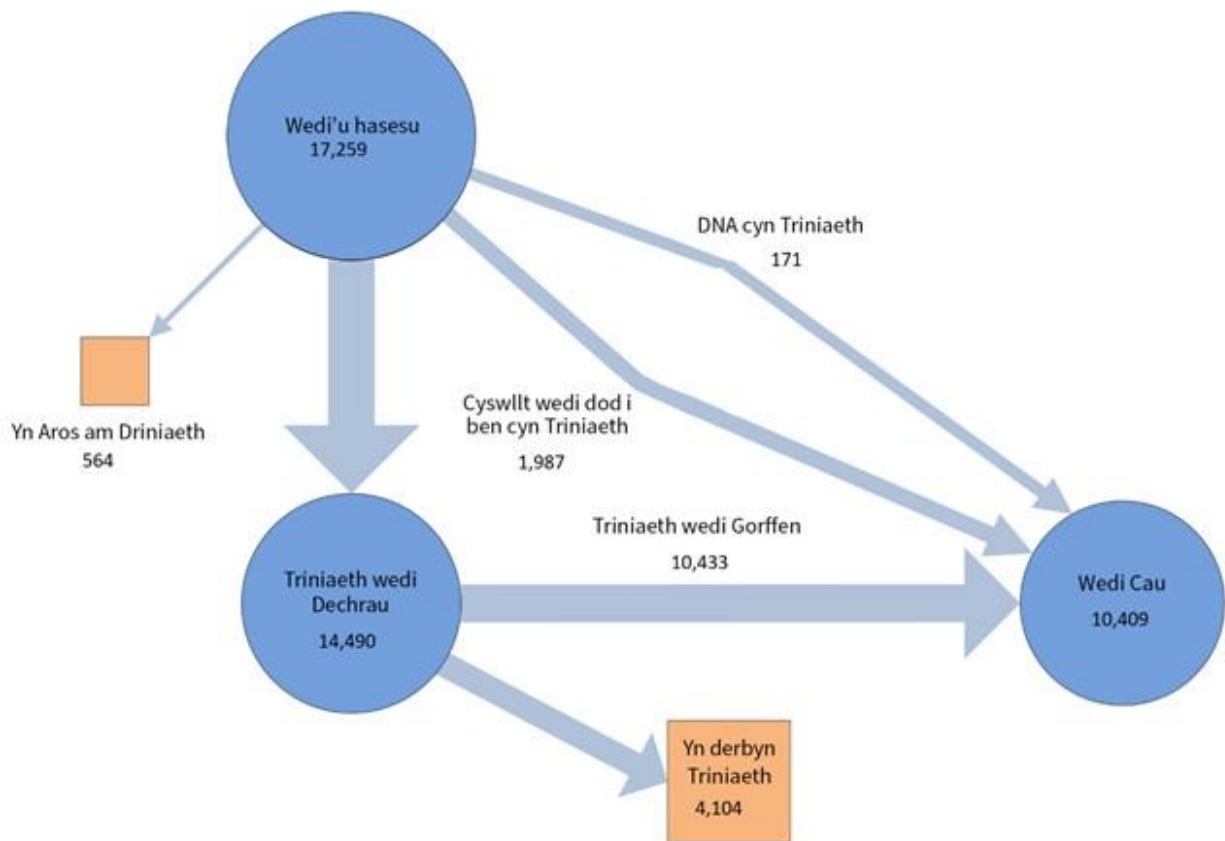
8 Triniaethau

Mae Ffigur 8.1 yn dangos statws y cleientiaid hynny a ddechreuodd driniaeth yn 2020-21.

O'r 14,686 o gleientiaid a ddechreuodd driniaeth, roedd 10,503 (71.7%) eisoes wedi'u cau erbyn y dyddiad rhewi ar 3 Awst 2021.

Sylwer nad yw'r niferoedd yn ffigur 8.1 ond yn ymwneud â chleientiaid a ddechreuodd driniaeth yn 2020-21, o'i gymharu â ffigurau 6.1 a 7.1, sy'n seiliedig ar atgyfeiriadau ac asesiadau yn 2020-21 yn y drefn honno, ac felly ni ellir cymharu'r ffigurau o 14,686 (ar gyfer dechrau triniaeth) a 10,530 (ar gyfer achosion caeedig) isod â'r ffigurau dechrau triniaeth ac achosion caeedig a ddangosir yn y diagramau blaenorol. Dylid nodi hefyd, er bod y ffigurau hyn yn seiliedig ar ddyddiad y driniaeth gyntaf yn unig, [bod tabl 8.5](#) yn mynd ymlaen i adrodd ar unrhyw driniaethau, p'un ai ydynt yn driniaeth gyntaf ai peidio.

Ffigur 8.1: Statws presennol ynghyd â llwybr triniaeth i'r rhai a gafodd driniaeth yn 2020-21 (ar ddyddiad rhewi 3 Awst 2021)

Cleientiaid yn dechrau triniaeth yn ôl Oedran, Rhywedd a Tharddiad Ethnig

Tabl 8.1: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth – Pawb (a)

Rhywedd	Blwyddyn y Driniaeth									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwryw	10,901	67.1	10,649	66.1	11,032	66.9	10,806	67.1	9,544	65.0
Benyw	5,345	32.9	5,452	33.9	5,465	33.1	5,295	32.9	5,142	35.0
Cyfanswm	16,246	100	16,101	100	16,497	100	16,101	100	14,686	100
Oed										
10-14	324	2.0	253	1.6	258	1.6	254	1.6	105	0.7
15-19	932	5.7	964	6.0	1,028	6.2	905	5.6	633	4.3
20-29	3,238	19.9	3,017	18.7	3,067	18.6	3,047	18.9	2,884	19.6
30-39	4,828	29.7	4,726	29.4	4,927	29.9	4,816	29.9	4,594	31.3
40-49	3,981	24.5	3,992	24.8	4,006	24.3	3,894	24.2	3,669	25.0
50-59	2,130	13.1	2,285	14.2	2,287	13.9	2,268	14.1	1,979	13.5
60+	807	5.0	863	5.4	916	5.6	905	5.6	789	5.4
Pob oedran (b)	16,246	100	16,101	100	16,497	100	16,101	100	14,686	100
Canolrif oed (c)	37	.	38	.	38	.	38	.	38	.

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys triniaethau lle nad yw'r prif sylwedd problematig wedi'i nodi

(b) Yn cynnwys 4 triniaeth yn 2016-17, 1 driniaeth yn 2017-18, 7 driniaeth yn 2018-19, 210 driniaeth yn 2019-20 ac 30 driniaeth yn 2020-21 lle mae'r oedran yn llai na 10, a 2 driniaeth yn 2016-17, 1 driniaeth yn 2018-19, 2 driniaeth yn 2019-20 a 3 driniaeth yn 2020-21 lle nad yw'r oedran yn hysbys.

(c) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 8.2: Gweithgaredd triniaeth yn ôl Tarddiad Ethnig

	Bywyddyn y Driniaeth									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwyn	14,845	91.4	14,851	92.2	15,182	92.0	14,350	89.1	12,666	86.2
Gwyn a Du Caribiaidd	23	0.1	36	0.2	32	0.2	30	0.2	22	0.1
Gwyn a Du Affricanaidd	9	0.1	13	0.1	7	0.0	21	0.1	9	0.1
Gwyn ac Asiaidd	18	0.1	22	0.1	12	0.1	14	0.1	18	0.1
Unrhyw Gefndir Cymysg Arall	55	0.3	47	0.3	56	0.3	50	0.3	49	0.3
Indiaidd	20	0.1	12	0.1	14	0.1	17	0.1	17	0.1
Pacistanaidd	26	0.2	19	0.1	18	0.1	11	0.1	16	0.1
Bangladeshaid	17	0.1	17	0.1	16	0.1	7	0.0	8	0.1
Unrhyw Gefndir Asiaidd Arall	44	0.3	48	0.3	39	0.2	43	0.3	39	0.3
Caribiaidd	21	0.1	13	0.1	11	0.1	11	0.1	20	0.1
Affricanaidd	18	0.1	20	0.1	19	0.1	20	0.1	15	0.1
Unrhyw Gefndir Du Arall	40	0.2	40	0.2	34	0.2	44	0.3	29	0.2
Unrhyw Grŵp Ethnig Arall (a)	21	0.1	17	0.1	18	0.1	13	0.1	14	0.1
Cleient heb ddatgan (b)	1,089	6.7	946	5.9	1,039	6.3	1,470	9.1	1,764	12.0
Cyfanswm	16,246	100.0	16,101	100.0	16,497	100.0	16,101	100.0	14,686	100.0

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys Tsieineaidd ac Unrhyw grŵp ethnig arall

(b) Cleient wedi gwrthod datgan ei tarddiad ethnig

Cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl Oedran, Rhywedd a phrif sylwedd problematig

Tabl 8.3: Triniaethau a ddechreuwyd yn ôl sylwedd unigol

Sylwedd	Rhywedd	Blwyddyn y Driniaeth									
		2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
		Nifer	Canolrif Oedran (a)	Nifer	Canolrif Oedran (a)	Nifer	Canolrif Oedran (a)	Nifer	Canolrif Oedran (a)	Nifer	Canolrif Oedran (a)
Alcohol	Gwryw	4,976	42	5,065	43	5,234	42	4,961	42	4,573	42
	Benyw	2,962	42	3,033	43	3,100	42	3,004	43	2,966	42
	<i>Cyfanswm</i>	459	42	8,098	43	8,334	42	7,965	43	7,539	42
Heroin	Gwryw	2,220	37	2,044	38	2,085	38	2,159	39	1,934	39
	Benyw	884	34	853	35	873	35	927	36	835	37
	<i>Cyfanswm</i>	3,104	36	2,897	37	2,958	37	3,086	38	2,769	38
Canabis (b)	Gwryw	1,289	23	1,194	24	1,192	24	1,270	25	1,062	27
	Benyw	497	22	539	24	501	23	519	24	511	25
	<i>Cyfanswm</i>	1,786	23	1,733	24	1,693	24	1,789	24	1,573	26
Cocên	Gwryw	507	29	644	29	826	29	930	29	659	31
	Benyw	96	28	144	30	164	29	170	29	179	30
	<i>Cyfanswm</i>	603	29	788	29	990	29	1,100	29	838	31
Methadon (c)	Gwryw	353	38	391	39	371	38	260	40	260	41
	Benyw	176	36	198	36	154	37	88	37	88	36
	<i>Cyfanswm</i>	529	37	589	38	525	38	348	39	348	39
Amffetaminau	Gwryw	300	35	301	36	272	36	221	38	173	38
	Benyw	159	34	164	34	161	36	124	36	104	37
	<i>Cyfanswm</i>	459	35	465	35	433	36	345	37	277	38
Crac Cocên	Gwryw	104	34	131	35	186	35	164	35	153	35
	Benyw	42	35	55	32	78	33	76	31	65	36
	<i>Cyfanswm</i>	146	34	186	34	264	35	240	34	218	35
Pob Sylwedd Arall	Gwryw	802	34	752	33	795	33	751	34	715	34
	Benyw	362	33	358	34	387	33	335	33	350	34
	<i>Cyfanswm</i>	1,164	34	1,110	33	1,182	33	1,086	34	1,065	34
Hebi ei Nodi	Gwryw	350	39	127	40	71	39	90	39	108	38
	Benyw	167	41	108	41	47	41	52	40	59	36
	<i>Cyfanswm</i>	517	40	235	40	118	40	142	39	167	37
	<i>Cyfanswm</i>	16,246	37	16,101	38	16,497	38	16,101	38	14,686	38

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
 (b) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod cannabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.
 (c) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon.

Tabl 8.4: Cyfres amser triniaethau yn ôl prif sylwedd problematig

Triniaethau	Blwyddyn y Driniaeth				
	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
Alcohol	7,938	8,098	8,334	7,965	7,539
Cyffuriau	7,791	7,768	8,045	7,994	6,980
- Heroin	3,104	2,897	2,958	3,086	2,769
- Canabis (a)	1,786	1,733	1,693	1,789	1,573
- Cocên	603	788	990	1,100	838
- Amffetaminau	459	465	433	345	277
- Bensodiasepinau	166	167	153	160	249
- Methadon (b)	529	589	525	348	240
- Crac Cocên	146	186	264	240	218
- Ecstasi	22	30	53	29	18
- Rhithbeiriau	17	41	46	44	88
- Toddyddion	23	14	26	14	20
- Cyffuriau sy'n Gwella Perfformiad a Delwedd	8	6	6	3	7
- Opiadau Eraill (c)	558	550	612	534	481
- Cyffuriau Eraill (d)	368	298	283	301	199
- Symbylyddion Eraill (e)	2	4	3	1	3
Heb ei Nodi	517	235	118	142	167
Pob Triniaeth	16,246	16,101	16,497	16,101	14,686

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod canabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.

(b) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon.

(c) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Opiadau Eraill*

(d) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Cyffuriau Eraill*

(e) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Symbylyddion Eraill*

Tabl 8.5a: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl prif sylwedd problematig: Alcohol

Rhywedd	Blywyddyn y Driniaeth									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwrywod	4,976	62.7	5,065	62.5	5,234	62.8	4,961	62.3	4,57	60.7
Benywod	2,962	37.3	3,033	37.5	3,100	37.2	3,004	37.7	2,96	39.3
Cyfanswm	7,938	100	8,098	100	8,334	100	7,965	100	7,53	100
Oed										
10-14	60	0.8	43	0.5	65	0.8	52	0.7	24	0.3
15-19	168	2.1	183	2.3	218	2.6	184	2.3	147	1.9
20-29	1,126	14.2	1,007	12.4	1,079	12.9	969	12.2	1,11	14.8
30-39	1,962	24.7	1,981	24.5	2,058	24.7	2,090	26.2	2,03	27.0
40-49	2,228	28.1	2,269	28.0	2,245	26.9	2,107	26.5	2,00	26.6
50-59	1,676	21.1	1,816	22.4	1,825	21.9	1,745	21.9	1,47	19.6
60+	715	9.0	799	9.9	836	10.0	809	10.2	716	9.5
Pob oed (a)	7,938	100	8,098	100	8,334	100	7,965	100	7,53	100
Canolrif oed (b)	42	.	43	.	42	.	43	.	42	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys 1 driniaeth yn 2016-17, 7 driniaeth yn 2018-19, 9 driniaeth yn 2019-20 ac 12 driniaeth yn 2020-21 lle mae'r oedran yn llai na 10, a 2 driniaeth yn 2016-17, 1 driniaeth yn 2018-19 ac 2 driniaeth yn 2020-21 lle nad yw oedran yn hysbys.

(b) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
 . Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 8.5b: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl prif sylwedd problematig: Cyffuriau

Rhywedd	Treatment Year									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwrywod	5,575	71.6	5,457	70.2	5,727	71.2	5,755	72.0	4,863	69.7
Benywod	2,216	28.4	2,311	29.8	2,318	28.8	2,239	28.0	2,117	30.3
Cyfanswm	7,791	100	7,768	100	8,045	100	7,994	100	6,980	100
Oed										
10-14	261	3.4	209	2.7	193	2.4	200	2.5	80	1.1
15-19	753	9.7	768	9.9	802	10.0	720	9.0	475	6.8
20-29	2,012	25.8	1,981	25.5	1,965	24.4	2,056	25.7	1,741	24.9
30-39	2,726	35.0	2,683	34.5	2,840	35.3	2,677	33.5	2,502	35.8
40-49	1,606	20.6	1,653	21.3	1,736	21.6	1,745	21.8	1,617	23.2
50-59	371	4.8	425	5.5	440	5.5	507	6.3	480	6.9
60+	59	0.8	48	0.6	69	0.9	86	1.1	67	1.0
Pob Oed (a)	7,791	100	7,768	100	8,045	100	7,994	100	6,980	100
Canolrif oedran (b)	32	.	32	.	33	.	33	.	34	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys 3 triniaeth yn 2016-17, 1 driniaeth yn 2017-18, 1 driniaeth yn 2019-20 ac 17 driniaeth yn 2020-21 lle mae'r oedran yn llai na 10, a 2 driniaeth yn 2019-20 ac 1 driniaeth yn 2020-21 lle nad yw'r oedran yn hysbys.

(b) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.

. Eitem ddata'n amherthnasol

Mae'r cyffuriau a gofnodwyd yn Nhablau 8.5c-8.5h yn seiliedig ar y cyffuriau mwyaf cyffredin a adroddwyd amdanynt i'r WNDSM.

Tabl 8.5c: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl prif sylwedd problematig: Heroin

Rhwydd	Blwyddyn y Driniaeth									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwryw	2,220	71.52	2,044	70.56	2,085	70.49	2,159	69.96	1,934	69.84
Benyw	884	28.48	853	29.44	873	29.51	927	30.04	835	30.16
Cyfanswm	3,104	100	2,897	100	2,958	100	3,086	100	2,769	100
Oed										
10-14	0	0.0	0	0.0	0	0.0	2	0.1	0	0.0
15-19	17	0.5	19	0.7	12	0.4	15	0.5	9	0.3
20-29	611	19.7	524	18.1	479	16.2	456	14.8	371	13.4
30-39	1,387	44.7	1,262	43.6	1,301	44.0	1,262	40.9	1,146	41.4
40-49	878	28.3	867	29.9	920	31.1	1,025	33.2	928	33.5
50-59	186	6.0	214	7.4	226	7.6	297	9.6	286	10.3
60+	25	0.8	11	0.4	20	0.7	28	0.9	26	0.9
Pob Oed (a)	3,104	100	2,897	100	2,958	100	3,086	100	2,769	100
Canolrif oed (b)	36	.	37	.	37	.	38	.	38	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys 3 triniaeth yn 2020-21 lle mae'r oedran yn llai na 10, a 1 driniaeth yn 2019-20 lle nad yw'r oedran yn hysbys

(b) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.

. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 8.5d: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl prif sylwedd problematig: Canabis (a)

Rhywedd	Blwyddyn y Driniaeth									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwryw	1,289	72.2	1,194	68.9	1,192	70.4	1,270	71.0	1,062	67.5
Benyw	497	27.8	539	31.1	501	29.6	519	29.0	511	32.5
Cyfanswm	1,786	100	1,733	100	1,693	100	1,789	100	1,573	100
Oed										
10-14	211	11.8	162	9.3	147	8.7	152	8.5	66	4.2
15-19	594	33.3	561	32.4	585	34.6	519	29.0	338	21.5
20-29	570	31.9	571	32.9	539	31.8	647	36.2	631	40.1
30-39	257	14.4	259	14.9	253	14.9	282	15.8	346	22.0
40-49	125	7.0	130	7.5	111	6.6	128	7.2	133	8.5
50-59	21	1.2	41	2.4	47	2.8	48	2.7	42	2.7
60+	7	0.4	8	0.5	11	0.6	13	0.7	6	0.4
Pob Oed	1,786	100	1,733	100	1,693	100	1,789	100	1,573	100
Canolrif oed (c)	23	.	24	.	24	.	24	.	26	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod canabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.

(b) Yn cynnwys 1 driniaeth yn 2016-17, 1 driniaeth yn 2017-18 ac 11 driniaeth yn 2020-21 lle mae'r oedran yn llai na 10.

(c) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.

. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 8.5e: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl prif sylwedd problematig: Cocên

Rhywydd	Blwyddyn y Driniaeth									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Cwryw	507	84.1	644	81.7	826	83.4	930	84.5	659	78.6
Benyw	96	15.9	144	18.3	164	16.6	170	15.5	179	21.4
Cyfanswm	603	100	788	100	990	100	1,100	100	838	100
Oed										
10-14	1	0.2	2	0.3	2	0.2	5	0.5	1	0.1
15-19	37	6.1	68	8.6	65	6.6	101	9.2	39	4.7
20-29	317	52.6	378	48.0	457	46.2	498	45.3	338	40.3
30-39	185	30.7	253	32.1	356	36.0	368	33.5	322	38.4
40-49	51	8.5	75	9.5	97	9.8	110	10.0	115	13.7
50-59	11	1.8	11	1.4	12	1.2	16	1.5	22	2.6
60+	1	0.2	1	0.1	1	0.1	2	0.2	0	0.0
Pob Oed	603	100	788	100	990	100	1,100	100	838	100
Canolrif oed (b)	29	.	29	.	29	.	29	.	31	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys 1 driniaeth yn 2020-21 lle mae'r oedran yn llai na 10.

(b) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.

. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 8.5f: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl prif sylwedd problematig: Amffetaminau

Rhywydd	Blwyddyn y Driniaeth									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwryw	300	65.4	301	64.7	272	62.8	221	64.1	173	62.5
Benyw	159	34.6	164	35.3	161	37.2	124	35.9	104	37.5
Cyfanswm	459	100	465	100	433	100	345	100	277	100
Oed										
10-14	1	0.2	2	0.4	1	0.2	1	0.3	0	0.0
15-19	12	2.6	17	3.7	19	4.4	2	0.6	3	1.1
20-29	130	28.3	105	22.6	74	17.1	57	16.5	38	13.7
30-39	186	40.5	178	38.3	192	44.3	157	45.5	123	44.4
40-49	93	20.3	126	27.1	115	26.6	90	26.1	81	29.2
50-59	37	8.1	35	7.5	27	6.2	35	10.1	26	9.4
60+		0.0	2	0.4	5	1.2	2	0.6	6	2.2
Pob Oed (a)	459	100	465	100	433	100	345	100	277	100
Canolrif oed (b)	35	.	35	.	36	.	37	.	38	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys 1 driniaeth yn 2019-20 lle mae'r oedran yn llai na 10.

(b) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.
. Eitem ddata'n amherthnasol**Tabl 8.5g: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl prif sylwedd problematig: Bensodiasepinau**

Rhywedd	Blwyddyn y Driniaeth									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwryw	118	71.1	122	73.1	113	73.9	119	74.4	166	66.7
Benyw	48	28.9	45	26.9	40	26.1	41	25.6	83	33.3
Cyfanswm	166	100	167	100	153	100	160	100	249	100
Oed										
10-14	1	0.6	6	3.6	2	1.3	0	0.0	0	0.0
15-19	17	10.2	22	13.2	16	10.5	13	8.1	28	11.2
20-29	55	33.1	48	28.7	49	32.0	58	36.3	82	32.9
30-39	47	28.3	49	29.3	45	29.4	46	28.8	85	34.1
40-49	31	18.7	28	16.8	28	18.3	23	14.4	38	15.3
50-59	10	6.0	13	7.8	10	6.5	14	8.8	12	4.8
60+	5	3.0	1	0.6	3	2.0	6	3.8	4	1.6
Pob Oed	166	100	167	100	153	100	160	100	249	100
Canolrif oed (a)	33	.	31	.	32	.	33	.	32	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.

. Eitem ddata'n amherthnasol

Tabl 8.5h: Proffil cleientiaid sy'n dechrau triniaeth yn ôl prif sylwedd problematig: Methadon (a)

Rhywydd	Blwyddyn y Driniaeth									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
Gwryw	353	66.7	391	66.4	371	70.7	260	74.7	167	69.6
Benwy	176	33.3	198	33.6	154	29.3	88	25.3	73	30.4
Cyfanswm	529	100	589	100	525	100	348	100	240	100
Oed										
10-14	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
15-19		0.0	2	0.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0
20-29	76	14.4	84	14.3	68	13.0	35	10.1	23	9.6
30-39	253	47.8	253	43.0	241	45.9	155	44.5	101	42.1
40-49	170	32.1	196	33.3	171	32.6	118	33.9	90	37.5
50-59	28	5.3	48	8.1	38	7.2	35	10.1	21	8.8
60+	2	0.4	6	1.0	7	1.3	5	1.4	5	2.1
Pob Oed	529	100	589	100	525	100	348	100	240	100
Canolrif oed (b)	37	.	38	.	38	.	39	.	39	.

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon.

(b) Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben.

. Eitem ddata'n amherthnasol

Mae Tabl 8.6 yn adrodd ar ddulliau triniaeth unigol a ddechreuodd yn 2020-21, ac mae'r ffigurau hyn yn uwch na'r rhai a ddangosir mewn tablau blaenorol yn Adran 7, gyda'r ffigurau blaenorol yn seiliedig ar y dull triniaeth cyntaf ac nid dulliau triniaeth dilynol, a allai hefyd fod wedi dechrau yn 2020-21. Mae'r llwybr triniaeth fel arfer yn golygu bod y cleient yn derbyn cyfuniad o ymyriadau strwythuredig a llai strwythuredig. Mewn gwirionedd, dim ond 37.5% o gleientiaid a ddechreuodd un dull triniaeth yn ystod y flwyddyn, gyda 22.9% yn yn cychwyn dau ddull triniaeth a 39.6% yn cychwyn tri dull neu fwy.

Tabl 8.6: Dulliau triniaeth unigol yn ôl prif sylwedd problematig yn 2020-21

Dull Triniaeth (a)	Prif Sylwedd Problematig			
	Alcohol	Cyffuriau	Heb ei Nodi	Cyfanswm
Ymyriadau Strwythuredig				
Rhagnodi Amnewidion Opioid (Methadon) ac Ymyriadau Seicogymdeithasol cysylltiedig	9	1,027	16	1,052
Triniaethau Cleifion Mewnol	405	149	27	581
Rhagnodi Amnewidion Opioid (Buprenorffin) ac Ymyriadau Seicogymdeithasol cysylltiedig	12	555	7	574
Rhagnodi Amnewidion Opioid (Buprenorffin Injectable) ac Rhaglenni Diwrnod Strwythuredig	13	403	9	425
Dadwenwyno Cymunedol	186	123	9	318
Adsefydlu Preswyl	133	49	0	182
	33	14	1	48
Ymyriadau Llai Strwythuredig				0
Ymyriadau Byr	6,080	5,429	142	11,651
Ymyriadau Seicogymdeithasol	4,372	4,003	143	8,518
Lleihau Niwed	4,400	4,282	98	8,780
Ymyriadau Cymorth Iechyd ac Adferiad	667	752	4,737	6,156
Cyfanswm	16,310	16,786	5,189	38,285

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Gall Cleient fod yn derbyn mwy nag un driniaeth. Gweler [Atodiad C](#) am ragor o wybodaeth am ddulliau triniaeth.

9 Amseroedd Aros

Mae Tabl 9.1a yn dangos yr amseroedd o atgyfeiriad i driniaeth ar gyfer cleientiaid yn ôl blwyddyn driniaeth. Mae'r ffigurau'n ymwneud â'r rhai sydd eisoes wedi dechrau triniaeth yn unig, ac felly'n eithrio'r rhai sy'n dal i aros i ddechrau ar driniaeth. Yn 2020-21, dechreuodd 92.7% o driniaethau o fewn yr 20 diwrnod gwaith targed ar gyfer atgyfeirio. Gan fod y gronfa ddata yn ddeinamig, ni ellir cymharu'r ffigur hwn â ffigurau a gyhoeddwyd mewn adroddiadau cynharach. Gweler paragraff 3.5 o'r [adran ansawdd](#) am ragor o wybodaeth.

Tabl 9.1a: Amser rhwng atgyfeirio a thriniaeth: yr holl brif sylweddau problematig (a)

Amseroedd aros (b)	Blwyddyn y Driniaeth									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
O fewn 20 diwrnod	14,684	86.6	14,635	90.0	15,266	90.9	14,855	91.1	13,723	92.7
4-12 wythnos	1,836	10.8	1,283	7.9	1,265	7.5	1,182	7.3	822	5.6
3-6 mis	373	2.2	205	1.3	176	1.0	189	1.2	158	1.1
6-9 mis	20	0.1	26	0.2	20	0.1	24	0.1	47	0.3
9-12 mis	11	0.1	17	0.1	8	0.0	8	0.0	26	0.2
12-18 mis	10	0.1	28	0.2	11	0.1	11	0.1	19	0.1
18-24 mis	2	0.0	13	0.1	13	0.1	8	0.0	2	0.0
> 24 mis	13	0.1	53	0.3	31	0.2	21	0.1	12	0.1
Cyfanswm (c)	16,949	100	16,260	100	16,790	100	16,298	100	14,809	100

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Yn cynnwys sylweddau heb eu nodi ac anhysbys

(b) Cynhwysir gwyliu banc o fewn y fframiau amser

(c) Eithrir amseroedd aros annilys

Tabl 9.1b: Canran o fewn 20 diwrnod gwaith (a) ar gyfer amser rhwng atgyfeirio a thriniaeth: prif sylwedd problematig (b)

	Blwyddyn y Driniaeth									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
Prif sylwedd problematig	Nifer o fewn 20 diwrnod gwaith	Canran o fewn 20 diwrnod gwaith	Nifer o fewn 20 diwrnod gwaith	Canran o fewn 20 diwrnod gwaith	Nifer o fewn 20 diwrnod gwaith	Canran o fewn 20 diwrnod gwaith	Nifer o fewn 20 diwrnod gwaith	Canran o fewn 20 diwrnod gwaith	Nifer o fewn 20 diwrnod gwaith	Canran o fewn 20 diwrnod gwaith
Alcohol	7,041	84.5	7,299	90.2	7,548	90.6	7,223	90.7	7,014	93.1
Cyffuriau	7,196	89.1	7,108	91.6	7,415	92.2	7,343	91.8	6,463	92.4
Heroin	2,915	90.6	2,680	92.7	2,740	92.6	2,819	91.3	2,522	90.9
Canabis (c)	1,616	86.7	1,537	88.6	1,513	89.3	1,606	89.6	1,449	91.9
Cocên	562	90.1	732	93.0	935	94.4	1,039	94.5	803	95.5
Amffetaminau	412	86.2	425	91.4	406	93.8	321	93.0	255	92.1
Methadon (d)	265	93.3	266	93.0	212	94.6	192	95.0	152	98.1
Bensodiasepinau	153	89.5	149	89.2	136	88.9	151	94.4	239	96.0
Pob cyffur arall (e)	1,273	88.4	1,319	92.2	1,473	92.5	1,215	92.5	1,043	93.0
Heb ei Nodi	447	82.5	228	55.5	303	73.7	289	84.8	246	87.5

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cynhwysir gwyliau banc o fewn y fframiau amser.

(b) Yn cynnwys cofnodion lle nad yw'r prif sylwedd problematig wedi'i nodi

(c) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod cannabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.

(d) Nid yw'n bosibl bod yn glir a yw methadon a gofnodir fel prif sylwedd problematig yn cyfeirio at fethadon rhagnodedig neu anghyfreithlon

(e) Gweler [Atodiad C](#) am restr o gyffuriau sydd wedi'u cynnwys o dan *Cyffuriau Eraill*

10 Proffiliau Canlyniadau Triniaeth (TOPs)

Canllaw i TOPs a'r dadansoddiad a ddefnyddir yn Nhablau 10.1a-10.1i

Cyflwynwyd Proffiliau Canlyniad Triniaeth (TOPs) ar gyfer cleientiaid a atgyfeiriwyd o 1 Ebrill 2009, ac felly mae tablau dadansoddi'r TOPs yn ymwneud ag atgyfeiriadau ar neu ar ôl y dyddiad hwn yn unig. Mae'r dadansoddiadau hyn yn cyfeirio at y cleientiaid hynny sydd wedi dechrau eu triniaeth yn unig ac felly efallai na fyddent yn gynrychioliadol o'r holl gleientiaid.

Mae'r TOP yn darparu dull systematig o fesur cynnydd ansoddol a meintiol ar lefel unigol i fesur effaith triniaeth camddefnyddio sylweddau. Mae'n mesur iechyd a lles unigolyn yn erbyn pedwar maes allweddol sydd wedi'u sefydlu'n rhyngwladol fel y meysydd yr effeithir arnynt fwyaf gan ymddygiad camddefnyddio sylweddau,

- Defnydd o Gyffuriau ac Alcohol;
- Iechyd Corfforol a Seicolegol;
- Troseddu ac Ymwneud â Throseddau; a
- Gweithredu Cymdeithasol.

Asesir unigolyn yn erbyn y pedwar maes hwn ar ddechrau'r driniaeth (asesiadau ar y cyd gan y cleient a'r gweithiwr allweddol) fel rhan o gynllunio gofal arferol, bob 3 mis fel rhan o'r adolygiad i fesur cynnydd a chynhelir TOP terfynol wrth gwblhau'r driniaeth.

Mae darparwyr gwasanaeth triniaeth yn nodi ar y ffurflen TOP a yw'r TOP hwnnw'n TOP cychwyn, adolygu neu ymadael a gwneir cymariaethau rhwng y mesuriadau amrywiol a gofnodir ar y TOP cychwyn a'r TOP ymadael. Fodd bynnag, o fewn y WNDMS, mae yna achosion o atgyfeirio sydd wedi cael mwy nag un TOP cychwyn cysylltiedig neu fwy nag un TOP ymadael. At ddibenion dadansoddi, lle mae atgyfeiriad wedi cael mwy nag un TOP cychwyn cofnodedig, dewiswyd yr un â'r data cyfweiliad cynharaf at ddibenion cymharu, a lle mae atgyfeiriad wedi cofnodi mwy nag un TOP ymadael, dewiswyd yr un â'r dyddiad cyfweiliad diweddaraf.

O ran y newidiadau yn amllder sylweddau (a ddangosir yn nhablau 10.1a-10.1f), mae'r rhain yn seiliedig ar nifer y diwrnodau allan o'r 28 blaenorol yr oedd cleient wedi defnyddio'r sylwedd dan sylw. Er enghraifft, yn achos tablau 10.1a a 10.1b, amllder yfed alcohol a gofnodwyd, wedi'i rannu yn ôl y rhai lle mai alcohol yw'r prif sylwedd problematig (Tabl 10.1a), a'r rheini y mae eu grŵp prif sylwedd problematig yn gyffuriau (Tabl 10.1b). Ar gyfer y grŵp blaenorol, roedd cleientiaid yn yfed alcohol am 20.8 diwrnod ar gyfartaledd allan o'r 28 blaenorol ar adeg y TOP cychwynnol, ac 11.0 diwrnod ar gyfartaledd allan o'r 28 diwrnod blaenorol erbyn y TOP terfynol.

Noder, ar gyfer atgyfeiriad penodol, mai dim ond rhwng TOP cychwynnol a therfynol y mae cymhariaeth yn cael ei gwneud lle mae amledd TOP cychwynnol y cleient yn fwy na sero a bod ei TOP terfynol yn fwy neu'n hafal i sero.

Mae'r "Newid Canrannol" a ddangosir (-48.1% yn Nhabl 10.1a) yn cynrychioli'r newid canrannol yn amllder cyfartalog y dyddiau defnyddio rhwng TOPs cychwynnol a therfynol. Y ffigur "Canran nad ydynt yn Defnyddio" (37.0% yn Nhabl 10.1a) yw canran yr atgyfeiriadau lle'r oedd amllder y defnydd yn sero ar adeg y TOP terfynol, ar ôl bod yn fwy na sero ar adeg y TOP cychwynnol.

Ar gyfer mesur newidiadau mewn iechyd corfforol, iechyd seicolegol ac ansawdd bywyd (Tabl 10.1g-10.1i), defnyddir system sgorio yn seiliedig ar raddfa 0 i 20, 0 y gwaethaf ac 20 y gorau.

Ar gyfer mesuriadau amledd defnydd a sgôr, mae atgyfeiriadau lle mae gwerthoedd TOPs cychwynnol neu derfynol yn wag wedi'u heithrio o'r dadansoddiadau hyn.

Canlyniadau

Mae Tabl 10.1a yn dangos y newid cyfartalog mewn amllder yn y defnydd o alcohol rhwng TOPs cychwynnol a therfynol, ar gyfer y rhai sydd ag alcohol yn brif sylwedd problematig. Ar gyfer y cleientiaid hynny ag alcohol fel eu prif sylwedd problematig, gostyngodd nifer cyfartalog y diwrnodau o ddefnyddio alcohol o 20.7 i 10.7 (-48.1%), ac nid oedd 37.0% wedi defnyddio alcohol o gwbl yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Tabl 10.1a: Newidiadau yn Amllder y defnydd o Alcohol (a) rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2021

		Nifer y cymariaethau	Amllder adeg y TOP	Amllder adeg y TOP	Newid Canrannol	Canran nad ydynt yn
Prif Sylwedd Problematig	Sylwedd	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)
Alcohol						
Rhywedd	Gwryw	7,376	21.0	11.0	-47.5	36.7
	Benyw	4,051	20.2	10.2	-49.4	37.5
Oed	16-19	273	13.2	7.8	-40.5	22.7
	20-29	1,594	17.2	10.8	-37.3	32.8
	30-49	6,394	21.2	10.8	-48.9	38.0
	50+	3,166	22.1	10.8	-51.3	38.2
	Cyfanswm	11,427	20.7	10.7	-48.1	37.0

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Ar gyfer y cleientiaid hynny sy'n nodi eu bod wedi defnyddio alcohol yn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol
- (b) Eithrir rhywedd annilys neu na nodir
- (c) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs cychwynnol lluosog yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.
- (d) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad sawl TOP terfynol yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.
- (e) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.
- (f) Ni chofnodwyd unrhyw ddefnydd alcohol yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Dengys Tabl 10.1b y newid cyfartalog yn amllder y defnydd o alcohol rhwng TOPs dechrau ac ymadael, ar gyfer y rhai sydd â phrif sylwedd problematig o gyffuriau. I'r rhai â chyffuriau fel eu prif sylwedd problematig, gostyngodd amllder yr alcohol a ddefnyddiwyd o 15.5 i 7.9 (-49.1%), gyda 45.1% heb ddefnyddio alcohol o gwbl yn y 28 diwrnod cyn yr allanfa TOP.

Tabl 10.1b: Newidiadau yn Amllder y defnydd o Alcohol (a) rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2021

		Nifer y cymariaethau	Amllder adeg y TOP	Amllder adeg y TOP	Newid Canrannol	Canran nad ydynt yn
Prif Sylwedd Problematig	Sylwedd	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)
Cyffuriau						
Rhywedd	Gwryw	2,573	15.4	7.7	-50.3	45.5
	Benyw	1,014	15.7	8.4	-46.3	44.1
Oed	16-19	318	8.2	6.0	-27.2	30.8
	20-29	879	12.5	7.5	-40.0	42.7
	30-49	1,902	16.6	8.3	-50.2	46.5
	50+	488	21.5	8.3	-61.1	53.3
	Cyfanswm	3,587	15.5	7.9	-49.1	45.1

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Ar gyfer y cleientiaid hynny sy'n nodi eu bod wedi defnyddio alcohol yn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol
(b) Eithrir rhywedd annyls neu na nodir
(c) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs cychwynnol lluosog yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.
(d) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad sawl TOP terfynol yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.
(e) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.
(f) Ni chofnodwyd unrhyw ddefnydd alcohol yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol

Dengys Tabl 10.1c newidiadau yn amllder y defnydd o Opiadau (a) rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP allanol, ar gyfer y rhai sydd â Heroin yn brif sylwedd problematig. Gostyngodd amllder y defnydd o Opiadau o 22.6 i 6.4 (-71.7%), gyda 67.91% heb ddefnyddio Opiadau o gwbl yn y 28 diwrnod cyn y TOP allanol.

Tabl 10.1c: Newidiadau yn Amllder y defnydd o Opiadau (a) rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2021

		Nifer y cymariaethau	Amllder adeg y TOP	Amllder adeg y TOP	Newid Canrannol	Canran nad ydynt yn
Prif Sylwedd Problematig	Sylwedd	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)
Heroin						
Rhywedd	Gwryw	1,869	22.4	6.3	-72.1	68.1
	Benyw	701	23.0	6.8	-70.5	67.3
Oed	16-19	32	19.8	4.7	-76.3	78.1
	20-29	630	23.4	6.9	-70.7	65.4
	30-49	1,778	22.3	6.3	-71.6	68.1
	50+	130	23.7	5.6	-76.6	74.6
	Cyfanswm	2,570	22.6	6.4	-71.7	67.9

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Ar gyfer y cleientiaid hynny sy'n nodi eu bod wedi defnyddio opiadau yn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol
(b) Eithrir rhywedd annyls neu na nodir
(c) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs cychwynnol lluosog yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.
(d) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad sawl TOP terfynol yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.

- (e) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.
- (f) Ni chofnodwyd unrhyw ddefnydd o opiadau yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Mae Tabl 10.1d yn dangos y newid cyfartalog mewn amllder wrth ddefnyddio Canabis rhwng TOPs cychwynnol a therfynol, ar gyfer y rhai sydd â Chanabis yn brif sylwedd problematig. Gostyngodd amllder y defnydd o Ganabis o 22.5 i 10.7 (-52.4%), gyda 45.7% heb ddefnyddio Canabis o gwbl yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Tabl 10.1d: Newidiadau yn Amllder defnyddio Canabis (a) rhwng TOP cychwynnol a TOP terfynol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2021

		Nifer y cymariaethau	Amllder adeg y TOP	Amllder adeg y TOP	Newid Canrannol	Canran nad ydynt yn
Prif Sylwedd Problematig	Sylwedd	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)
Canabis (g)						
Rhywedd	Gwryw	1,026	21.9	10.7	-50.8	45.1
	Benyw	339	24.4	10.5	-56.7	47.5
Oed	16-19	417	21.5	11.0	-48.7	38.4
	20-29	548	23.3	10.5	-55.0	48.9
	30-49	365	22.2	10.9	-50.9	47.1
	50+	35	24.7	8.2	-67.0	68.6
	Cyfanswm	1,365	22.5	10.7	-52.4	45.7

- Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru
- (a) Ar gyfer y cleientiaid hynny sy'n nodi eu bod wedi defnyddio canabis yn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol
 - (b) Eithrir rhywedd annilys neu na nodir
 - (c) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs cychwynnol lluosog yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.
 - (d) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad sawl TOP terfynol yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.
 - (e) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.
 - (f) Ni chofnodwyd unrhyw ddefnydd canabis yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.
 - (g) Efallai y bydd achosion lle mae'n bosibl bod cannabinoidau wedi'u cofnodi fel canabis.

Mae Tabl 10.1e yn dangos y newid cyfartalog mewn amllder yn y defnydd o Amffetaminau rhwng TOPs cychwynnol a therfynol, ar gyfer y rhai sydd ag Amffetaminau'n brif sylwedd problematig. Gostyngodd nifer cyfartalog y diwrnodau o ddefnydd Amffetaminau o 17.4 i 6.1 (-64.8%), gyda 61.3% heb ddefnyddio Amffetaminau o gwbl yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Tabl 10.1e: Newidiadau yn Amllder defnyddio Amffetaminau (a) rhwng TOP cychwynnol a TOP terfynol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2021

		Nifer y cymariaethau	Amllder adeg y TOP	Amllder adeg y TOP	Newid Canrannol	Canran nad ydynt yn
Prif Sylwedd Problematig	Sylwedd	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)
Amffetaminau						
Rhywedd	Gwryw	601	17.5	6.5	-62.8	57.6
	Benyw	299	17.2	5.4	-68.8	68.9
Oed	16-19	42	19.9	1.5	-92.6	88.1
	20-29	230	16.3	6.7	-59.0	58.7
	30-49	580	17.3	6.4	-63.2	59.0
	50+	48	21.8	4.7	-78.4	79.2
	Cyfanswm	900	17.4	6.1	-64.8	61.3

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Ar gyfer y cleientiaid hynny sy'n nodi eu bod wedi defnyddio amffetaminau yn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol

(b) Eithrir rhywedd annilys neu na nodir

(c) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs cychwynnol lluosog yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.

(d) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad sawl TOP terfynol yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.

(e) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.

(f) Ni chofnodwyd unrhyw ddefnydd o amffetaminau yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Mae Tabl 10.1f yn dangos y newid cyfartalog mewn amlder yn y defnydd o Gocên rhwng TOPs cychwynnol a therfynol, ar gyfer y rhai sydd â Cocên yn brif sylwedd problematig. Syrthiodd nifer cyfartalog y diwrnodau o ddefnyddio Cocên o 10.4 i 2.0 (-81.3%), gyda 78.9% heb ddefnyddio Cocên o gwbl yn y 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Tabl 10.1f: Newidiadau yn Amlder y defnydd o Gocên (a) rhwng TOP cychwynnol a TOP terfynol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2021

		Nifer y cymariaethau	Amlder adeg y TOP	Amlder adeg y TOP	Newid Canrannol	Canran nad ydynt yn
Prif Sylwedd Problematig	Sylwedd	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)
Cocên						
Rhywedd	Gwryw	354	10.3	2.1	-79.8	79.1
	Benyw	35	12.3	0.7	-94.2	77.1
Oed	16-19	28	12.6	0.7	-94.6	85.7
	20-29	238	9.4	1.2	-87.0	82.8
	30-49	112	12.3	3.9	-68.0	67.9
	50+	11	8.6	0.8	-90.5	90.9
	Cyfanswm	389	10.4	2.0	-81.3	78.9

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Ar gyfer y cleientiaid hynny sy'n nodi eu bod wedi defnyddio cocên yn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol
- (b) Eithrir rhywedd annilys neu na nodir
- (c) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs cychwynnol lluosog yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.
- (d) Y nifer cyfartalog o ddyddiau y mae sylwedd yn cael ei ddefnyddio adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad sawl TOP terfynol yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.
- (e) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.
- (f) Ni chofnodwyd unrhyw ddefnydd o gocên yn yr 28 diwrnod cyn y TOP terfynol.

Mae Tabl 10.1g yn dangos y newid cyfartalog mewn lechyd Corfforol rhwng TOP cychwynnol a therfynol yn ôl categori prif sylwedd problematig, rhywedd, oedran a dull triniaeth. Yn gyffredinol, cynyddodd y sgôr lechyd Corfforol ar gyfartaledd o 11.2 i 12.9 (14.8%). Y dull triniaeth ar gyfer mwyafrif helaeth y cleientiaid oedd “Ymyriadau Seicogymdeithasol”, er y bydd cleientiaid fel arfer yn derbyn mwy nag un ymyrraeth yn ystod y llwybr triniaeth.

Tabl 10.1g: Newidiadau mewn lechyd Corfforol rhwng TOP cychwynnol a TOP terfynol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2021

	Nifer y cymariaethau (a)	Sgôr adeg y TOP cychwynnol (b)	Sgôr adeg y TOP terfynol (c)	Newid Canrannol (d)
Prif Sylwedd Problematig				
Alcohol	14,187	11.0	12.8	16.5
Cyffuriau	7,231	11.7	13.0	11.7
Rhywedd				
Gwryw	14,246	11.3	12.9	13.4
Benyw	7,172	11.0	12.9	17.7
Oed				
16-19	981	13.5	14.3	6.3
20-29	4,407	12.3	13.3	8.1
30-49	11,702	10.9	12.7	16.2
50+	4,328	10.3	12.6	21.4
Dulliau Triniaeth				
Triniaethau Cleifion Mewnol	625	9.4	12.2	30.4
Dadwenwyno Cymunedol	976	10.0	13.5	34.3
Adsefydlu Preswyl	76	9.5	13.5	41.2
Rhagnodi Amnewidion Opioid (Methadon) ac Ymyriadau Seicogymdeithasol cysylltiedig	772	11.6	13.1	12.6
Rhagnodi Amnewidion Opioid (Buprenorffin) ac Ymyriadau Seicogymdeithasol cysylltiedig	338	11.5	13.2	14.9
Ymyriadau Seicogymdeithasol				
Rhaglenni Diwrnod Strwythuredig	11,294	11.4	13.1	15.0
Ymyriadau Byr	76	9.5	13.5	41.2
Lleihau Niwed	2,704	11.2	12.4	10.4
Ymyriadau Cymorth Iechyd ac Adferiad	2,835	11.2	12.3	9.6
Gwag	360	11.2	13.8	23.6
Cyfanswm	1,364	11.2	12.6	11.9
Cyfanswm				
Prif Sylwedd Problematig	21,418	11.2	12.9	14.8

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Eithrir rhywedd annilys neu na nodir.

(b) Y sgôr cyfartalog adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad sawl TOP cychwynnol yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.

(c) Y sgôr cyfartalog adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad sawl TOP terfynol yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.

(d) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.

Mae Tabl 10.1h yn dangos y newid cyfartalog mewn lechyd Seicolegol rhwng TOP cychwynnol a therfynol yn ôl categori prif sylwedd problematig, rhywedd, oedran a dulliau triniaeth. Yn gyffredinol, cynyddodd y sgôr lechyd Seicolegol ar gyfartaledd o 9.8 i 12.2 (25.0%). O ran cymhariaeth rhwng y dulliau triniaeth, roedd y patrymau gwella yn debyg i'r rhai yr adroddwyd amdanynt ar gyfer lechyd Corfforol uchod.

Tabl 10.1h: Newidiadau mewn lechyd Seicolegol rhwng TOP cychwynnol a TOP terfynol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2021

	Nifer y cymariaethau (a)	Sgôr adeg y TOP cychwynnol (b)	Sgôr adeg y TOP terfynol (c)	Newid Canrannol (d)
Prif Sylwedd Problematig				
Alcohol	14,034	9.6	12.2	26.7
Cyffuriau	7,177	10.0	12.2	21.7
Rhywedd				
Gwryw	14,150	10.0	12.2	22.1
Benyw	7,061	9.3	12.2	31.1
Oed				
16-19	976	11.4	13.5	18.6
20-29	4,369	10.0	12.2	21.6
30-49	11,577	9.5	12.0	26.3
50+	4,289	9.8	12.4	26.5
Dulliau Triniaeth				
Triniaethau Cleifion Mewnol	626	8.8	12.2	38.1
Dadwenwyno Cymunedol	957	9.2	13.4	46.0
Adsefydlu Preswyl	76	8.3	13.1	58.6
Rhagnodi Amnewidion Opioid (Methadon) ac Ymyriadau Seicogymdeithasol cysylltiedig	765	10.1	12.2	20.3
Rhagnodi Amnewidion Opioid (Buprenorffin) ac Ymyriadau Seicogymdeithasol cysylltiedig	334	10.5	12.8	21.3
Ymyriadau Seicogymdeithasol				
Rhaglenni Diwrnod Strwythuredig	11,185	9.9	12.5	26.2
Ymyriadau Byr	70	8.8	11.7	34.1
Ymyriadau Cymorth Iechyd ac Adferiad	2,669	9.7	11.4	17.9
Lleihau Niwed	358	9.0	13.0	43.5
Gwag	2,802	9.7	11.4	17.1
Cyfanswm	1,369	9.8	12.0	22.7
Cyfanswm				
Prif Sylwedd Problematig	21,211	9.8	12.2	25.0

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Eithrir rhywedd annilys neu na nodir.

(b) Y sgôr cyfartalog adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs cychwynnol lluosog yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.

(c) Y sgôr cyfartalog adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs terfynol lluosog yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.

(d) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.

Mae Tabl 10.1i yn dangos y newid cyfartalog o ran Ansawdd Bywyd rhwng TOP cychwynnol a therfynol. Yn gyffredinol, cynyddodd y sgôr Ansawdd Bywyd ar gyfartaledd o 10.4 i 12.7 (22.2%). O ran cymhariaeth rhwng y dulliau triniaeth, roedd y patrymau gwella yn debyg i'r rhai yr adroddwyd amdanynt ar gyfer Iechyd Corfforol (ac Iechyd Seicolegol) uchod.

Tabl 10.1i: Newidiadau o ran Ansawdd Bywyd rhwng TOP cychwynnol a TOP terfynol: Mis Ebrill 2009 i fis Mawrth 2021

	Nifer y cymariaethau (a)	Sgôr adeg y TOP cychwynnol (b)	Sgôr adeg y TOP terfynol (c)	Newid Canrannol (d)
Prif Sylwedd Problematig				
Alcohol	13,990	10.3	12.7	24.0
Cyffuriau	7,147	10.6	12.6	18.8
Rhywedd				
Gwryw	14,064	10.5	12.6	20.0
Benyw	7,073	10.1	12.9	26.9
Oed				
16-19	968	12.3	14.1	14.7
20-29	4,367	10.8	12.7	17.9
30-49	11,559	10.1	12.5	23.9
50+	4,243	10.3	12.8	24.4
Dulliau Triniaeth				
Triniaethau Cleifion Mewnol	630	9.0	12.5	39.0
Dadwenwyno Cymunedol	954	9.8	13.8	41.5
Adsefydlu Preswyl	78	8.1	13.6	67.2
Rhagnodi Amnewidion Opioid (Methadon) ac Ymyriadau Seicogymdeithasol cysylltiedig	782	10.9	12.9	18.0
Rhagnodi Amnewidion Opioid (Buprenorffin) ac Ymyriadau Seicogymdeithasol cysylltiedig	316	11.2	13.2	17.7
Rhaglenni Diwrnod Strwythuredig Ymyriadau Seicogymdeithasol	69	12.3	11.4	-7.1
Ymyriadau Byr	11,191	10.6	13.0	23.2
Ymyriadau Cymorth Iechyd ac Adferiad	2,572	10.2	11.9	16.0
Lleihau Niwed	357	11.0	12.1	9.9
Gwag	2,739	10.1	12.0	17.8
Cyfanswm	1,449	10.3	12.5	21.3
Cyfanswm				
Prif Sylwedd Problematig	21,137	10.4	12.7	22.2

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Eithrir rhywedd annilys neu na nodir.

(b) Y sgôr cyfartalog adeg y TOP cychwynnol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs cychwynnol lluosog yna defnyddir y TOP cychwynnol cynharaf.

(c) Y sgôr cyfartalog adeg y TOP terfynol. Os oes gan atgyfeiriad TOPs terfynol lluosog yna defnyddir y TOP terfynol diweddaraf.

(d) Y newid cymharol rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP terfynol.

11 Cau Achosion

Mae Tabl 11.1a yn dangos nifer yr achosion a gaewyd yn ôl blwyddyn eu cau a hefyd yn ôl y rheswm dros gau. Er eu bod wedi'u heithrio o'r dadansoddiad o atgyfeiriadau yn [Adran 6](#), dangosir yr achosion a gaewyd â DNA cyn asesu yn y tabl hwn. O'r 22,858 o achosion a gaewyd yn 2020-21, caewyd 56.5% am resymau a gynlluniwyd; mae hyn wedi bod yn cynyddu'n gyson o 42.2% yn 2016-17. Mae'r gyfradd DNA wedi bod yn gostwng o 25.9% yn 2016-17 i 13.7% yn 2020-21.

Tabl 11.1a: Rheswm dros gau yn ôl y prif sylwedd problematig: Pob Sylwedd

	Blwyddyn Ryddhau									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
Rheswm dros Gau	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
DNA										
DNA cyn asesu	3,220	16.9	2,802	11.0	2,292	9.1	2,170	8.6	1,487	6.5
DNA cyn triniaeth	207	1.1	178	0.7	262	1.0	275	1.1	182	0.8
DNA yn ystod triniaeth	1,506	7.9	2,200	8.6	1,881	7.4	1,665	6.6	1,463	6.4
Cyfanswm	4,933	25.9	5,180	20.3	4,435	17.5	4,110	16.3	3,132	13.7
Atgyfeiriad Amhriodol										
Atgyfeiriad Amhriodol (a)	3,340	17.5	4,266	16.7	3,692	14.6	3,705	14.7	3,375	14.8
Cyfanswm	3,340	17.5	4,266	16.7	3,692	14.6	3,705	14.7	3,375	14.8
Ni ddarparwyd gwybodaeth										
Ni ddarparwyd gwybodaeth	16	0.1	41	0.2	38	0.2	28	0.1	42	0.2
Cyfanswm	16	0.1	41	0.2	38	0.2	28	0.1	42	0.2
Wedi'i gynllunio										
Atgyfeiriwyd i wasanaeth arall	2,152	11.3	2,406	9.4	2,562	10.1	3,253	12.9	3,707	16.2
Symudwyd i Ragnodi dan Arweiniad Meddyg Teulu	18	0.1	30	0.1	34	0.1	74	0.3	93	0.4
Triniaeth wedi'i chwblhau	3,673	19.3	6,386	25.1	7,037	27.8	6,934	27.5	5,643	24.7
Triniaeth wedi'i chwblhau - ddim yn defnyddio'r sylwedd	2,199	11.5	3,292	12.9	3,404	13.4	3,166	12.6	3,473	15.2
Cyfanswm	8,042	42.2	12,114	47.6	13,037	51.5	13,427	53.3	12,916	56.5
Heb ei gynllunio										
Cleient ddim yn gwybod am yr atgyfeiriad	23	0.1	27	0.1	15	0.1	19	0.1	22	0.1
Cleient wedi gwrthod triniaeth (b)	1,363	7.2	1,981	7.8	2,294	9.1	2,253	8.9	1,765	7.7
Wedi marw	96	0.5	211	0.8	189	0.7	230	0.9	248	1.1
Wedi symud	275	1.4	346	1.4	347	1.4	328	1.3	296	1.3
Carchar	671	3.5	906	3.6	980	3.9	878	3.5	863	3.8
Triniaeth wedi'i thynnu'n ôl (c)	292	1.5	401	1.6	298	1.2	212	0.8	199	0.9
Cyfanswm	2,720	14.3	3,872	15.2	4,123	16.3	3,920	15.6	3,393	14.8
Cyfanswm	19,051	100	25,473	100	25,325	100	25,190	100	22,858	100

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Cysylltwyd â'r cleient yn dilyn atgyfeiriad trydydd parti ac mae'n nodi nad yw'n barod i gymryd rhan mewn triniaeth neu pan gaiff ei asesu nid oes angen triniaeth ar gyfer camddefnyddio sylweddau ar gyfer y cleient.
- (b) Mae 'cleient wedi gwrthod triniaeth' yn cynnwys cleientiaid a wrthododd yr asesiad.
- (c) Mae'r darparwr gwasanaeth triniaeth wedi tynnu darpariaeth y driniaeth yn ôl o'r cleient fel arfer o ganlyniad i dorri amodau contract.

Mae Tabl 11.1b ac 11.1c yn dangos ffigurau ar gyfer achosion a gaewyd lle mae alcohol a chyffuriau'n brif sylwedd yn y drefn honno.

Ar gyfer alcohol (Tabl 11.1b), cynlluniwyd i gau 78.2% o'r achosion a'r gyfradd DNA gyffredinol oedd 9.2%.

Ar gyfer cyffuriau (Tabl 11.1c), mae'r achosion lle cynlluniwyd i'w cau wedi bod yn cynyddu bob blwyddyn, gan gyfrif am 68.7% o'r holl achosion o gau yn 2020-21, o'i gymharu â 55.7% yn 2016-17, tra bod DNAs wedi bod yn gostwng yn raddol o 18.2% yn 2016-17 i 10.7% yn 2020-21.

Tabl 11.1b: Rheswm dros gau yn ôl y prif sylwedd problematig: Alcohol

Rheswm dros Gau	Discharge Year									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
DNA										
DNA cyn asesu	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
DNA cyn triniaeth	122	2.0	97	1.1	147	1.6	152	1.7	98	1.1
DNA yn ystod triniaeth	644	10.7	982	11.1	866	9.4	779	8.7	706	8.1
Cyfanswm	766	12.8	1,079	12.2	1,013	11.0	931	10.3	804	9.2
Atgyfeiriad Amhriodol										
Atgyfeiriad Amhriodol (a)	393	6.5	408	4.6	253	2.8	266	3.0	266	3.1
Cyfanswm	393	6.5	408	4.6	253	2.8	266	3.0	266	3.1
Ni ddarparwyd gwybodaeth										
Ni ddarparwyd gwybodaeth	3	0.0	9	0.1	9	0.1	11	0.1	11	0.1
Cyfanswm	3	0.0	9	0.1	9	0.1	11	0.1	11	0.1
Wedi'i gynllunio										
Atgyfeiriwyd i wasanaeth arall	943	15.7	1,035	11.7	1,154	12.6	1,383	15.4	1,688	19.4
Symudwyd i Ragnodi dan Arweiniad Meddyg Teulu	6	0.1	10	0.1	6	0.1	19	0.2	8	0.1
Triniaeth wedi'i chwblhau	1,893	31.5	3,413	38.6	3,846	41.9	3,705	41.2	3,110	35.7
Triniaeth wedi'i chwblhau - ddim yn defnyddio'r sylwedd	1,396	23.3	2,005	22.7	1,991	21.7	1,832	20.4	2,009	23.0
Cyfanswm	4,238	70.6	6,463	73.0	6,997	76.3	6,939	77.1	6,815	78.2
Heb ei gynllunio										
Cleient ddim yn gwybod am yr atgyfeiriad	2	0.0	3	0.0	1	0.0	2	0.0	1	0.0
Cleient wedi gwrthod triniaeth (b)	274	4.6	396	4.5	447	4.9	462	5.1	385	4.4
Wedi marw	43	0.7	118	1.3	106	1.2	97	1.1	119	1.4
Wedi symud	70	1.2	79	0.9	81	0.9	77	0.9	73	0.8
Carchar	82	1.4	153	1.7	155	1.7	142	1.6	154	1.8
Triniaeth wedi'i thynnu'n ôl (c)	132	2.2	143	1.6	109	1.2	73	0.8	90	1.0
Cyfanswm	603	10.0	892	10.1	899	9.8	853	9.5	822	9.4
Cyfanswm	6,003	100	8,851	100	9,171	100	9,000	100	8,718	100

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Cysylltwyd â'r cleient yn dilyn atgyfeiriad trydydd parti ac mae'n nodi nad yw'n barod i gymryd rhan mewn triniaeth neu pan gaiff ei asesu nid oes angen triniaeth ar gyfer camddefnyddio sylweddau ar gyfer y cleient.
- (b) Mae 'cleient wedi gwrthod triniaeth' yn cynnwys cleientiaid a wrthododd yr asesiad.
- (c) Mae'r darparwr gwasanaeth triniaeth wedi tynnu darpariaeth y driniaeth yn ôl o'r cleient fel arfer o ganlyniad i dorri amodau contract.

Tabl 11.1c: Rheswm dros gau yn ôl y prif sylwedd problematig: Cyffuriau

Rheswm dros Gau	Blwyddyn Ryddhau									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
DNA										
DNA cyn asesu	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
DNA cyn triniaeth	74	1.5	76	1.0	108	1.4	119	1.5	78	1.0
DNA yn ystod triniaeth	830	16.7	1,169	15.4	1,003	12.6	870	10.6	730	9.7
Cyfanswm	904	18.2	1,245	16.4	1,111	14.0	989	12.1	808	10.7
Atgyfeiriad Amhriodol										
Atgyfeiriad Amhriodol (a)	337	6.8	360	4.7	265	3.3	289	3.5	246	3.3
Cyfanswm	337	6.8	360	4.7	265	3.3	289	3.5	246	3.3
Ni ddarparwyd gwybodaeth										
Ni ddarparwyd gwybodaeth	5	0.1	15	0.2	11	0.1	9	0.1	14	0.2
Cyfanswm	5	0.1	15	0.2	11	0.1	9	0.1	14	0.2
Wedi'i gynllunio										
Atgyfeiriwyd i wasanaeth arall	706	14.2	877	11.6	963	12.1	1,265	15.5	1,413	18.8
Symudwyd i Ragnodi dan Arweiniad Meddyg Teulu	9	0.2	17	0.2	22	0.3	49	0.6	77	1.0
Triniaeth wedi'i chwblhau	1,328	26.7	2,505	33.0	2,881	36.2	2,964	36.3	2,304	30.6
Triniaeth wedi'i chwblhau - ddim yn defnyddio'r sylwedd	723	14.6	1,200	15.8	1,303	16.4	1,257	15.4	1,372	18.2
Cyfanswm	2,766	55.7	4,599	60.6	5,169	65.0	5,535	67.7	5,166	68.7
Heb ei gynllunio										
Cleient ddim yn gwybod am yr atgyfeiriad	1	0.0	3	0.0	0	0.0	1	0.0	2	0.0
Cleient wedi gwrthod triniaeth (b)	200	4.0	280	3.7	285	3.6	317	3.9	326	4.3
Wedi marw	26	0.5	52	0.7	47	0.6	90	1.1	89	1.2
Wedi symud	111	2.2	172	2.3	162	2.0	164	2.0	160	2.1
Carchar	476	9.6	643	8.5	744	9.4	656	8.0	632	8.4
Triniaeth wedi'i thynnu'n ôl (c)	140	2.8	223	2.9	160	2.0	121	1.5	79	1.1
Cyfanswm	954	19.2	1,373	18.1	1,398	17.6	1,349	16.5	1,288	17.1
Cyfanswm	4,966	100	7,592	100	7,954	100	8,171	100	7,522	100

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Cysylltwyd â'r cleient yn dilyn atgyfeiriad trydydd parti ac mae'n nodi nad yw'n barod i gymryd rhan mewn triniaeth neu pan gaiff ei asesu nid oes angen triniaeth ar gyfer camddefnyddio sylweddau ar gyfer y cleient.

(b) Mae 'cleient wedi gwrthod triniaeth' yn cynnwys cleientiaid a wrthododd yr asesiad.

(c) Mae'r darparwr gwasanaeth triniaeth wedi tynnu darpariaeth y driniaeth yn ôl o'r cleient fel arfer o ganlyniad i dorri amodau contract.

12 Crynodeb o Berfformiad

Mae tablau 12.1 i 12.5 yn adrodd ar y pum dangosydd perfformiad allweddol (DPA) sy'n adrodd ar berfformiad ar draws y Byrddau Cynllunio Ardal (BCA), yn seiliedig ar ardal breswyllo'r cleient. Gweler [Atodiad C](#) am wybodaeth gefndir ar y DPAAu. Oherwydd natur ddeinamig y gronfa ddata, bydd y ffigurau a adroddir yn yr adran hon yn newid dros amser, oherwydd gall darparwyr gwasanaeth triniaeth gyflwyno gwybodaeth bellach.

Mae Tabl 12.1 yn adrodd ar gleientiaid na wnaethant fynychu (DNA) neu nad ydynt yn ymateb i gyswllt dilynol ar ôl y cam asesu.

Tabl 12.1: DPA 1 - DNA ar ôl Asesiad: yn ôl BCA

DNA ar ôl yr Asesiad	Blwyddyn y Ryddhau									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran (a)	Nifer	Canran (a)	Nifer	Canran (a)	Nifer	Canran (a)	Nifer	Canran (a)
Gogledd Cymru	345	12.0	289	8.1	218	6.7	138	4.5	140	5.1
Powys	65	23.4	82	19.9	95	15.4	89	16.8	63	13.5
Hywel Dda	126	9.1	148	6.7	123	5.3	160	6.2	115	5.3
Bae'r Gorllewin (b)	461	43.2	795	41.4	603	30.7	376	20.8	276	12.8
Caerdydd a'r Fro	127	8.9	264	11.6	285	11.3	293	11.3	231	9.7
Cwm Taf Morgannwg (c)	192	13.5	203	9.9	217	10.4	288	12.5	332	13.9
Gwent	284	15.1	428	14.2	471	14.1	450	13.3	384	12.8
Y Tu Allan i Gymru	108	14.8	149	16.4	113	12.2	116	14.0	90	10.5
Anhysbys	5	15.2	20	16.1	18	15.0	30	21.4	14	10.1
Cyfanswm	1,713	15.4	2,378	14.4	2,143	12.5	1,940	11.3	1,645	10.1

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Canran yr holl achosion o gau gyda dyddiad asesu
- (b) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.
- (c) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

Mae Tabl 12.2 yn adrodd ar DPA 2 sy'n mesur amseroedd aros y gwasanaeth rhwng atgyfeirio a thriniaeth. Y targed yw i ddarparwyr gwasanaethau triniaeth gyflawni amser aros o lai nag 20 diwrnod gwaith rhwng atgyfeirio a thriniaeth.

Tabl 12.2: DPA 2 – Amseroedd Aros Rhwng Atgyfeirio a Thriniaeth: gan BCA

< 20 diwrnod gwaith (a)	Blwyddyn y Driniaeth									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)
Gogledd Cymru	3,037	84.2	3,147	88.9	3,168	92.1	3,080	95.7	2,576	96.8
Powys	479	96.4	517	97.7	597	89.8	524	88.1	461	89.7
Hywel Dda	1,761	86.3	1,963	91.9	2,233	93.5	2,262	91.7	1,949	93.7
Bae'r Gorllewin (c)	2,014	95.0	2,116	94.9	2,206	94.6	1,795	89.5	1,662	88.0
Caerdydd a'r Fro	1,076	73.4	752	70.1	644	69.1	696	70.8	812	81.8
Cwm Taf Morgannwg (d)	2,074	90.9	2,039	92.2	2,082	89.5	1,710	91.3	1,587	91.8
Gwent	2,998	94.9	3,029	92.2	3,077	93.1	3,247	93.9	2,964	95.8
Y Tu Allan i Gymru	952	97.2	911	97.9	942	98.6	816	96.5	917	98.7
Anhysbys	50	86.2	98	81.7	91	65.9	41	56.2	69	71.1
Cyfanswm	14,441	89.1	14,572	90.7	15,040	91.3	14,667	91.2	13,593	92.7

Ffynhonnell: WNDMS, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

- (a) Cynhwysir gwyliau banc yn yr amseroedd aros.
- (b) Caran yr holl gleientiaid sy'n cael triniaeth.
- (c) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.
- (d) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

Mae Tabl 12.3 yn adrodd ar DPA 3 sy'n mesur a yw'r camddefnydd o sylweddau wedi lleihau, ydy'r cleient yn ymatal neu a yw'n sefyllfa ddigyfnewid ar gyfer unrhyw un o'r sylweddau problematig a restrir ar y ffurflen TOP. Mae'r camddefnydd o sylweddau wedi lleihau neu'n ddigyfnewid os yw nifer y diwrnodau lle mae sylwedd wedi'i ddefnyddio o fewn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol yn uwch na'r nifer gyfwerth o ddyddiau lle mae sylwedd wedi'i ddefnyddio o fewn y 28 diwrnod cyn y TOP adolygu neu derfynol diweddaraf, ar gyfer pob sylwedd a adroddir ar y ffurflen TOP. Mae'r camddefnydd o sylweddau yn cael ei gategoreiddio fel achos o ymatal os yw'r nifer o ddyddiau lle mae sylwedd wedi'i ddefnyddio o fewn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol a nifer y diwrnodau lle mae sylwedd wedi'i ddefnyddio o fewn y 28 diwrnod cyn y TOP adolygu neu derfynol diweddaraf yn sero, ar gyfer pob sylwedd a adroddir ar y ffurflen TOP.

Tabl 12.3: DPA 3 - Camddefnyddio sylwedd problematig wedi lleihau, mae'r cleient yn ymatal neu mae'n sefyllfa ddigyfnewid: yn ôl BCA

TOP Adolygu / Terfynol yn y cyfnod lle mae defnydd o sylweddau problematig wedi lleihau, lle mae'r cleient yn ymatal neu lle mae'r sefyllfa'n ddigyfnewid (a)	Blwyddyn Gyfweld									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)
Gogledd Cymru	9,109	86.8	9,236	87.7	9,084	87.6	8,928	87.8	7,014	88.1
Powys	829	83.3	848	83.6	882	86.4	891	84.9	1,032	84.7
Hywel Dda	3,538	90.1	3,605	88.9	3,531	88.8	3,483	87.8	3,668	87.6
Bae'r Gorllewin (c)	1,922	83.3	2,225	82.6	2,635	83.4	2,364	84.9	3,517	83.5
Caerdydd a'r Fro	5,078	85.3	4,759	84.1	5,337	85.8	4,557	87.3	4,084	87.6
Cwm Taf Morgannwg (d)	10,183	86.9	10,554	87.0	11,28	87.1	5,093	86.4	5,713	86.1
Gwent	8,049	83.7	7,677	83.7	7,183	84.6	6,692	85.2	6,871	84.9
Y Tu Allan i Gymru	690	80.0	687	82.0	583	79.9	494	81.1	784	83.8
Anhysbys	84	89.4	171	90.0	139	88.5	145	83.8	95	86.4
Cyfanswm	39,482	85.9	39,762	85.9	40,65	86.4	32,647	86.5	32,778	86.2

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Nifer y diwrnodau y mae'r cleient wedi camddefnyddio sylweddau wedi lleihau, wedi aros yr un fath neu lle mae wedi ymatal yn y 28 diwrnod cyn y TOP Adolygu / TOP Terfynol diweddaraf o'i gymharu â nifer y diwrnodau y mae'r cleient wedi camddefnyddio'r sylwedd yn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol.

(b) Canran yr holl gleientiaid lle adroddir am ddefnyddio sylweddau yn y 28 diwrnod cyn y TOP cychwynnol.

(c) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

(d) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

Mae Tabl 12.4 yn adrodd ar DPA 4 Ansawdd bywyd lle mae Ansawdd Bywyd yn well neu heb newid rhwng y TOP cychwynnol a'r TOP adolygu neu derfynol diweddaraf, ar gyfer pob cleient sy'n 16 oed neu'n hŷn ac o fewn triniaeth strwythuredig. Mae'r sgôr ansawdd bywyd a adroddwyd yn y TOP cychwynnol yn cael ei gymharu â'r sgôr ansawdd bywyd cyfatebol a adroddwyd yn y TOP adolygu neu derfynol diweddaraf, ac adroddir ei fod yn welliant os yw'r sgôr yn y TOP adolygu neu derfynol diweddaraf yn uwch na neu yr un peth â'r sgôr a adroddwyd yn y TOP cychwynnol.

Tabl 12.4: DPA 4 - Ansawdd Bywyd Gwell: yn ôl BCA

TOP Reviews/Exits in period where quality of life is improved or unchanged (a)	Blwyddyn Gyfweld									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)
TOP Adolygu / Terfynol yn	1,897	79.3	2,197	85.5	2,161	86.9	2,141	85.7	1,927	84.9
	132	80.5	108	76.6	137	77.4	112	75.7	168	77.1
Gogledd Cymru	780	87.2	937	86.2	871	86.1	941	87.0	1,123	85.6
Powys	282	83.9	293	74.7	463	74.0	427	80.6	1,096	79.5
Hywel Dda	634	83.5	517	81.2	717	80.3	660	82.4	707	84.0
Bae'r Gorllewin (c)	1,730	85.1	1,919	89.2	2,362	87.2	1,563	88.3	1,784	85.0
Caerdydd a'r Fro	1,189	79.1	1,174	79.8	1,008	81.4	996	81.1	999	79.7
Cwm Taf Morgannwg (d)	129	74.6	158	77.8	125	75.8	81	76.4	130	73.9
Gwent	24	92.3	59	89.4	49	96.1	51	91.1	30	83.3
Y Tu Allan i Gymru	6,797	82.1	7,362	84.4	7,893	84.4	6,972	84.8	7,964	83.1

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Mae'r sgôr Ansawdd Bywyd a adroddwyd yn y TOP Adolygu / Terfynol diweddaraf yn uwch na'r sgôr Ansawdd Bywyd a adroddwyd yn y TOP cychwynnol.

(b) Canran yr holl gleientiaid lle mae Ansawdd Bywyd yn cael ei nodi yn y TOP cychwynnol

(c) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y ddarparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

(d) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

Mae Tabl 12.5 yn adrodd ar gleientiaid sydd wedi cwblhau triniaeth naill ai lle nad ydynt yn defnyddio'r sylwedd problematig mwyach neu lle mae'r cleient wedi cyrraedd ei nod(au) triniaeth fel y cytunwyd ar ddechrau'r driniaeth, felly dim ond cofnodion sydd â dyddiad triniaeth wedi'i gwblhau sy'n cael eu cynnwys yn y tabl hwn. Caiff cleientiaid y caewyd eu hachosion gyda chanlyniad niwtral h.y. wedi'u cyfeirio at wasanaeth arall; symud o'r ardal; carchar/yn y ddalfa; ac wedi i ragnodi dan arweiniad meddygon teulu eu heithrio o'r tabl hwn, ynghyd ag atgyfeiriadau amhriodol gan eu bod yn annhebygol o fod â dyddiad triniaeth.

Tabl 12.5: DPA 5 - Achosion o Gau â Thriniaeth Gadarnhaol (a): yn ôl BCA

Triniaeth wedi'i chwblhau	Blwyddyn Ryddhau									
	2016-17		2017-18		2018-19		2019-20		2020-21	
	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)	Nifer	Canran (b)
Gogledd Cymru	1,202	73.5	1,969	79.6	2,142	84.	2,069	87	1,671	86.4
Powys	155	69.5	257	74.3	382	79.	303	75	287	80.8
Hywel Dda	999	88.9	1,736	91.5	1,859	93.	2,082	92	1,769	93.7
Bae'r Gorllewin (c)	266	35.4	661	44.3	828	57.	664	63	680	70.0
Caerdydd a'r Fro	484	81.2	548	69.2	391	73.	430	74	389	69.3
Cwm Taf Morgannwg (d)	863	81.7	1,462	87.5	1,571	87.	1,294	81	1,278	78.8
Gwent	994	77.4	1,653	77.2	1,987	79.	2,107	80	1,868	80.8
Y Tu Allan i Gymru	429	79.3	479	74.8	465	78.	395	76	428	80.6
Anhysbys	13	72.2	69	82.1	64	80.	52	72	58	87.9
Cyfanswm	5,405	74.8	8,834	76.6	9,689	81.	9,396	82	8,428	82.3

Ffynhonnell: WNDSM, Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

(a) Eithrir achosion o gau sy'n niwtral: Cyfeirio at wasanaeth arall; Wedi symud i Ragnodi dan Arweiniad Meddygon Teulu; Wedi symud; a Charchar

(b) Cleientiaid sy'n cwblhau triniaeth fel canran o'r holl achosion o gau â dyddiad triniaeth (ac eithrio achosion o gau sy'n niwtral h.y. cyfeirio at wasanaeth arall, symud o'r ardal, carchar/yn y ddalfa a symud i ragnodi dan arweiniad meddyg teulu)

(c) Mae cyflwyniadau'n seiliedig ar unigolion yn hytrach nag atgyfeiriadau a rhaid cymryd gofal wrth gymharu gweithgareddau. Symudodd y darparwyr gwasanaethau triniaeth yn y maes hwn i system adrodd ganolog. Arweiniodd hyn at uno cofnodion a nifer fawr o achosion o gau lle cafodd cleientiaid eu trosglwyddo o ddarparwyr gwasanaethau triniaeth unigol i'r gwasanaeth canolog.

(d) Ym mis Ebrill 2019, symudodd Pen-y-bont ar Ogwr o BCA Bae'r Gorllewin i BCA Cwm Taf Morgannwg

Atodiad A: Crynodeb o Ffactorau Allweddol

Cronfa Ddata Genedlaethol Cymru ar Gamddefnyddio Sylweddau (WNDSM)

Mae'r gronfa ddata yn cynnwys manylion yr holl atgyfeiriadau at ddarparwyr gwasanaethau triniaeth Cyffuriau ac Alcohol yng Nghymru ac mae'n cael ei chadw gan Iechyd a Gofal Digidol Cymru (DHCW).

Cwmpas

Nid yw'r data ond yn ymwneud â phobl sy'n cyflwyno'u hunain i'r darparwyr gwasanaeth triniaeth a gallant fod yn gyfran yn unig o'r holl gamddefnyddwyr sylweddau.

Ansawdd Data

Gellir gweld y materion ansawdd data sy'n effeithio ar yr adroddiad hwn yn [Adran 3](#).

Cylch prosesu data

Mae'n ofynnol i bob Darparwr Gwasanaeth Triniaeth sy'n derbyn cyllid Llywodraeth Cymru, ddarparu gwasanaethau camddefnyddio sylweddau, gydymffurfio'n llawn â gofynion adrodd y gronfa ddata. Mae'r data yn yr adroddiad blynyddol hwn yn deillio o fersiwn "wedi'i rewi" o'r gronfa ddata ar 3 Awst 2021. Mae Iechyd a Gofal Digidol Cymru yn prosesu'r data ac yn paratoi tablau yn dilyn y dyddiad rhewi hwn.

Cymariaethau rhwng Adroddiadau Blynyddol

Mae'r gronfa ddata yn ddeinamig h.y. mae cofnodion yn destun newid wrth i ddarparwyr gwasanaeth triniaeth gyflwyno gwybodaeth bellach. Mae hyn yn golygu nad yw ffigurau yn yr adroddiad hwn yn uniongyrchol gymaradwy â'r rhai a gyhoeddwyd mewn adroddiadau cynharach.

Proffil Canlyniadau Triniaeth

Datblygwyd y Proffil Canlyniadau Triniaeth (TOP) gan yr Asiantaeth Triniaeth Genedlaethol (NTA) mewn cydweithrediad â Dr John Marsden a Dr Michael Farrell o'r Ganolfan Ddibyniaeth Genedlaethol, Sefydliad Seiciatreg, Coleg Kings, Llundain.

Cafodd yr eitemau sy'n ymddangos yn y TOP eu gwerthuso'n seicometryddol ac roeddent yn dangos lefel dderbyniol o ddibynadwyedd a dilysrwydd. Mae'r gwerthusiad hwn ar gael yn y cyfnodolyn o adolygiadau cymheiriaid, Addiction. Mae'r crynodeb, a'r cyfeiriad at yr erthygl lawn ynghyd â'r wybodaeth gefndir am y Proffil Canlyniad Triniaeth ar gael o: <http://www.nata/nhs.uk/who-healthcare-top.aspx>

Mae'r wybodaeth a gyflwynir yn cwmpasu'r holl TOPs cychwynnol, adolygu a therfynol a gofnodwyd ar y gronfa ddata er mis Ebrill 2009 pan fabwysiadwyd yr offeryn gyntaf yng Nghymru.

Datgeliad a Chyfrinachedd

Mae'r risg o ddatgelu gwybodaeth am unigolyn wedi'i hystyried ar gyfer y set ddata WNDSM hon a chyda'r lefel agredol gyfredol ystyrir ei bod yn isel iawn.

Defnyddwyr a Defnyddiau

Credwn mai ddefnyddwyr allweddol yr ystadegau hyn yw:

- Gweinidogion a'u cyngorwyr;
- Aelodau Senedd Cymru a Gwasanaeth Ymchwil yr Aelodau yn Senedd Cymru;
- Darparwyr gwasanaethau Triniaeth Camddefnyddio Sylweddau;
- Byrddau Cynllunio Ardal (BCA);

- Partneriaethau Diogelwch Cymunedol;
- Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol (BPRh)
- Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGCG);
- Timau Cynghori Rhanbarthol ar Gamddefnyddio Sylweddau (SMARTs);
- Cymunedau a Llywodraeth Leol;
- Awdurdodau unedol llywodraeth leol (aelodau etholedig a swyddogion);
- Myfyrwyr, academyddion a phrifysgolion;
- Meysydd eraill o Lywodraeth Cymru;
- Adrannau eraill y llywodraeth; a
- Dinasyddion unigol a chwmnïau preifat.

Defnyddir yr ystadegau mewn amrywiaeth o ffyrdd. Mae rhai enghreifftiau o'r rhain yn cynnwys:

- Cyngor i Weinidogion;
- Asesu perfformiad gwasanaethau triniaeth yn erbyn targedau;
- Llywio prosiectau gwella gwasanaethau ar gyfer meysydd ffocws a chyfleoedd i wella ansawdd.

Atodiad B: Rhestr o Grwpiau Ffynhonnell Atgyfeirio

Grŵp Ffynhonnell Atgyfeirio	Ffynhonnell Atgyfeirio
System Cyfiawnder Troseddol	Llys
	Gwasanaeth Ymyriadau Troseddwyr Integredig / Rhaglen Ymyriadau Cyffuriau / Cynllun Atgyfeirio Arrest
	Heddlu
	Cyngor Atgyfeirio Asesu Cwnsela/Carchar a Throughcare Cynllun Cymorth y Cyfnod Pontio
	Gwasanaeth Prawf i gynnwys Gofynion Adsefydlu Cyffuriau
	Cyfreithiwr
	Tîm Troseddau Ieuencid
GIG	Adaran Ddamweiniau ac Achosion Brys y GIG
	GIG Arall
Arall	Y Lluoedd Arfog
	Asesiad Gofal Cymunedol
	Nyrs Seiciatrig Gymunedol/Tîm Iechyd Meddwl Cymunedol
	Cymorth Cam-drin Domestig
	Sefydliad Addysgol
	Gwasanaeth Cyflogaeth
	Teulu/Ffrindiau
	Canolfan Byd Gwaith
	Bydwraig
	Cynllun Cyfnewid Nodwyddau/Chwistrelli
	Cynllun Mentora Cymheiriaid
	Seiciatreg
	Gwasanaethau Cymdeithasol
	Asiantaethau Cymorth

Ffynhonnell: WNDSM, Iechyd a Gofal Digidol Cymru

Atodiad C: Diffiniadau

Defnyddir y diffiniadau canlynol yn yr adroddiad hwn:

Byrddau Cynllunio Ardal

Mae Byrddau Cynllunio Ardal yn gyfrifol am gomisiynu gwasanaethau camddefnyddio sylweddau yn rhanbarthol (ôl troed bwrdd iechyd lleol). Gellir dod o hyd i ragor o wybodaeth yma:-

<https://llyw.cymru/comisiynu-gwasanaethau-camddefnyddio-sylweddau-canllawiau-diwygiedig>

Cyffuriau

Mae'r term "cyffuriau" yn cynnwys cyffuriau anghyfreithlon, camddefnyddio presgripsiynau cyfreithiol a meddyginiaethau dros y cownter a cham-drin toddyddion.

Prif sylwedd problematig

Mae'r term "prif sylwedd problematig" yn cyfeirio at y prif sylwedd a barodd i'r cleient geisio cymorth neu gael ei atgyfeirio am gymorth; noder y gallai llawer o gleientiaid sydd wedi'u categoreiddio o dan "alcohol" hefyd fod yn derbyn triniaeth ar gyfer cyffuriau ac i'r gwrthwyneb.

"Cyffuriau Eraill"

Cyfeirir at y categori hwn mewn sawl tabl ac mae'n cynnwys y canlynol:

Methylffenedad, Methadron, Methylon, Mân Boenleddfwyr, Zoplicione, Tawelyddion Sylweddol Amhenodol, Cnau Areca, Antabuse, Calsiwm Acamprosad (Campral), GHB / GBH, Cyffuriau Seicoweithredol Eraill Amhenodol, cyffuriau Gwrth-iselder, NPS Cannabis yn bennaf, NPS Tawelyddion yn bennaf, NPS Ffenteramin, Naltrexone, Zolpidem Tartrad, cyffuriau Gwrthseicotig Amhenodol, lleddfwr archwaeth, tawelyddion amhenodol, barbitwradau amhenodol, Nicotin, Khat, Cyffuriau Nad Ydynt wedi'u Nodi Fel Arall, Ecstasi a Chyffuriau Rhagnodedig.

"Opiadau eraill"

Cyfeirir at y categori hwn mewn sawl tabl ac mae'n cynnwys y canlynol:

Buprenorffin, Opiadau Amhenodol, Codin Amhenodol, Dihydrocodin, Tramadol Hydroclorid, Tabledi Codin, Sylffad Morffin, Poenleddfwyr Comp Opiad, Opiadau Eraill, Ocsicodon, Opiwm, a Ffentanyl.

"Symbylyddion Eraill"

Cyfeirir at y categori hwn mewn sawl tabl ac mae'n cynnwys y canlynol:

Mephedrone, Symbylyddion Amhenodol a Symbylyddion Eraill.

Cleientiaid a atgyfeiriwyd

Yn cyfeirio at gleientiaid a gyfeiriwyd rhwng mis Ebrill 2005 a mis Mawrth 2021. Os aeth mwy nag 8 wythnos heibio rhwng diwedd cwrs triniaeth a dechrau cwrs newydd, yna bydd y cleient yn cael ei gyfrif eto.

Triniaethau strwythuredig

Yn cynnwys dadwenwyno cleifion mewnol, dadwenwyno cymunedol, adsefydlu preswyl, rhagnodi amnewidion opioïd ac ymyriadau seicogymdeithasol

Triniaethau llai strwythuredig

Yn cynnwys cwnsela/cefnogaeth e.e. ymyrraeth mewn argyfwng a gwybodaeth yn unig. (O 2011-12 adolygwyd hyn i gynnwys cefnogaeth ymarferol/cymdeithasol, therapïau ategol/amgen a gweithgareddau dargyfeirio, ymyriadau byr a lleihau niwed.

Cyfradd

Cyfradd fesul 100,000 o'r boblogaeth yn seiliedig ar amcangyfrifon canol blwyddyn SYG ar gyfer 2020 a gyhoeddwyd ar 25 Mehefin 2021.

Canolrif Oedran

Y canolrif yw'r rhif canol mewn rhestr o rifau wedi'u trefnu, h.y. y gwerth lle mae'r un nifer o werthoedd islaw'r canolrif ag sydd uwchben. Er enghraifft, gyda rhestr o naw o bobl â gwahanol oedrannau, i ddod o hyd i'r pwynt canolrif byddech chi'n dilyn y cyfrifiad $(9 + 1) \div 2 = 5$. Felly canolrif oed y grŵp fyddai oedran y pumed person ar y rhestr wedi'i threfnu - lle mae 4 o bobl yn iau a 4 o bobl yn hŷn.

Cyfraddau Ewropeaidd wedi'u Safoni yn ôl Oedran (EASR)

Y ffordd fwyaf cynhwysfawr o gymharu profiad clefyd dwy boblogaeth yw cyflwyno a chymharu eu cyfraddau oedran-benodol. Fodd bynnag, pan fydd nifer y poblogaethau sy'n cael eu cymharu yn cynyddu, buan iawn y mae maint y data y mae angen ei ystyried yn dod yn anhydrin. Yr hyn sydd ei angen yw un ffigur cryno, hawdd ei ddehongli, ar gyfer pob poblogaeth sy'n cael ei addasu i ystyried ei strwythur oedran. Mae ffigurau cryno o'r fath yn cael eu cyfrif gan ddefnyddio dulliau safoni oedran.

Un dull o gyfrifo ffigur cryno yw 'safoni uniongyrchol'. Mae cyfraddau oedran-benodol y boblogaeth dan sylw yn cael eu cymhwyso i strwythur oedran y boblogaeth safonol. Mae hyn yn rhoi'r gyfradd gyffredinol a fyddai wedi digwydd yn y boblogaeth dan sylw pe bai ganddi'r proffil oedran safonol.

Defnyddir y Boblogaeth Safonol Ewropeaidd (ESP) yn aml ar gyfer safoni uniongyrchol. Mae hwn yn strwythur poblogaeth damcaniaethol nad yw'n newid ac mae yr un peth ar gyfer y ddau rywedd. Mae'r adroddiad hwn yn defnyddio ESP 2013, a gyhoeddwyd gan Eurostat. Cyhoeddwyd gwybodaeth ac arweiniad manwl ar ESP 2013 gan Swyddfa Ystadegau Gwladol y DU ac mae i'w gweld yma: <http://www.ons.gov.uk/ons/guide-method/userguidance/health-and-life-events/revised-european-standard-population-2013--2013-esp-/index.html>.

Proffiliau Canlyniadau Triniaeth (TOPs)

Mae'r proffiliau hyn yn mesur y newidiadau yn nodweddion cleientiaid yn rheolaidd yn ystod y driniaeth ac wrth gau achosion. Mae'r ystadegau cryno ar ganlyniadau triniaeth a gynhwysir yn yr adroddiad hwn yn defnyddio gwybodaeth a gesglir ar ddechrau'r driniaeth (TOPs cychwynnol) ac mewn adolygiad dilynol a wneir yn gyffredinol bob tri mis (TOPs adolygu), fel arfer fel rhan o adolygiad o'r cynllun gofal ac adeg eu rhyddhau (TOPs terfynol). Mae mwy o wybodaeth am gyflwyno TOPs ar gael o: [Dogfennaeth Camddefnyddio Sylweddau - Iechyd a Gofal Digidol Cymru \(gig.cymru\)](#)

Dulliau Triniaeth

Gellir gweld disgrifiad o'r dulliau triniaeth yn Atodiad 1 o'r Canllawiau Diffiniadau Busnes diweddaraf, a geir yn: [Dogfennaeth Camddefnyddio Sylweddau - Iechyd a Gofal Digidol Cymru \(gig.cymru\)](#)

Dangosyddion Perfformiad Allweddol

Daeth y gyfres ddiwygiedig o ddangosyddion yn weithredol o fis Gorffennaf 2012. Ers eu gweithredu, mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn monitro'r dangosyddion perfformiad hyn ac wedi adnewyddu canllawiau gan ystyried profiad gweithredol.

Gellir dod o hyd i ragor o wybodaeth yma: [Dogfennaeth Camddefnyddio Sylweddau - Iechyd a Gofal Digidol Cymru \(gig.cymru\)](#)